

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta
Katedra pedagogiky

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Znalosti a názory české společnosti, ve věku od 25 do 75 let,
na homosexualitu a registrované partnerství v okrese Nymburk

Knowledge and opinions of Czech society, aged 25 to 75, on
homosexuality and registered partnerships in the district of Nymburk

Olga Eliášová

Vedoucí práce: PhDr. Jaroslava Hanušová, Ph.D.

Studijní program: Specializace v pedagogice

Studijní obor: B VZ-ZSV

Odevzdáním této bakalářské práce na téma *Znalosti a názory české společnosti, ve věku od 25 do 75 let, na homosexualitu a registrované partnerství v okrese Nymburk* potvrzuji, že jsem ji vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále potvrzuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze 9. 7. 2018

Děkuji tímto vedoucí bakalářské práce PhDr. Jaroslavě Hanušové, Ph.D. za odborné vedení, cenné rady, tematiky znalé připomínky, vstřícný přístup, trpělivost i čas, který mé práci věnovala. Zároveň děkuji dotazovaným, bez jejichž ochoty a pomoci by tato práce nevznikla. Můj dík patří také rodině za podporu a pochopení během celého mého studia.

ABSTRAKT

Cílem této bakalářské práce je zjistit, jaké znalosti a názory má česká společnost ve věku od 25 do 75 let na homosexualitu a registrované partnerství ve vybraném regionu České republiky, kterým je okres Nymburk.

V teoretické části se práce zabývá historií homosexuality a úsilím o její emancipaci. V praktické části formou dotazníkového šetření práce zkoumá vědomosti a názory na tuto tematiku. Zjišťuje, zda je společnost k homosexuálům tolerantní a zda existuje rozdíl v přijímání homosexuality u různých věkových skupin obyvatelstva. Oslovených 100 respondentů obdrželo dotazník s dvaceti otázkami. Výsledky jsou porovnány v přehledných tabulkách.

Provedeným výzkumem bylo odhaleno, že česká společnost v okrese Nymburk má dobré znalosti faktů o homosexualitě. Co se týká tolerance homosexuality, tak tolerantnější přístup oproti dvěma starším kategoriím má nejmladší kategorie respondentů ve věku od 25 do 35 let. Autorka zjistila, že na otázku, zda jsou homosexuálové diskriminováni, byla 68x označena možnost, že jsou nebo že respondent nedokáže posoudit, zda tomu tak je. To dokazuje, že i v dnešní době se jedná o problém, na který by se nemělo zapomínat. Velká část české společnosti v okrese Nymburk schvaluje adopci cizího dítěte registrovanými homosexuálními páry. Pokud by adopce byla uzákoněná, byl by to další krok k úplné emancipaci homosexuality. Důvodů k tomuto kroku je spousta. Podle autorky je to krok správným směrem.

KLÍČOVÁ SLOVA

Homosexualita, registrované partnerství, veřejné mínění, tolerance, okres Nymburk

ABSTRACT

The bachelor's thesis aims at inquiring into the knowledge and opinions of Czech society aged 25 to 75 years on homosexuality and registered partnership in Nymburk District, a chosen region of the Czech Republic.

In the theoretical part, the work deals with the history of homosexuality and pursuit of its emancipation. In the practical part, a questionnaire survey is used to find out the level of knowledge and opinions on this subject matter. The work tries to find out if society is tolerant of homosexuals and if there is a difference in accepting homosexuality by various age brackets. There were 100 respondents who received a questionnaire with twenty questions. The results are compared in well-organized tables.

The conducted research revealed that Czech society in Nymburk District has good knowledge of facts about homosexuality. As for tolerance of homosexuality, it is the youngest category of respondents aged from 25 to 35 years that has a more tolerant approach compared to the two older categories. Asking if homosexuals are discriminated, the author discovered that 68 respondents ticked that they are or that the respondent cannot judge if it is so or not. It shows that even at present, it is an issue that should not be forgotten. A large part of Czech society in Nymburk District approve of adoption of other people's children by registered homosexual couples. Should adoption be legalized, it would be a further step towards complete emancipation of homosexuality. There are many reasons to do so.

The author believes it to be a step in the right direction.

KEYWORDS

Homosexuality, registered partnership, public opinion, toleration, Nymburk region

Obsah

Úvod	8
1 Teoretická část	9
1.1 Fakta o homosexualitě	9
1.2 Vybrané mezníky z historie homosexuality	10
1.2.1 Doba prehistorická	11
1.2.2 Středověk a renesance	13
1.2.3 Od osvícenství po dobu před vznikem samostatného Československa	14
1.2.4 Období první republiky	15
1.2.5 Doba po II. světové válce, nástup komunismu	20
1.2.6 Doba po sametové revoluci	24
1.3 Závěr teoretické části	32
2 Praktická část	34
2.1 Cíle a výzkumné otázky praktické části bakalářské práce	34
2.2 Metodika výzkumu	35
2.2.1 Dotazníkové šetření	35
2.2.2 Charakteristika zkoumaného souboru	36
2.3 Výsledky dotazníkového šetření	36
2.4 Komparace dat	58
2.5 Diskuze k dotazníkovému šetření	64
2.6 Závěr praktické části bakalářské práce	68
Závěr	71
Seznam použitých informačních zdrojů	73
Seznam příloh	75

Úvod

Problém homosexuality a registrovaného partnerství, kterému je věnována tato bakalářská práce, je v dnešní společnosti velice aktuální a diskutovaný. Není tomu tak dávno, kdy byla homosexualita chápána jako nemoc, duševní porucha, perverze nebo patologický stav. Tyto názory se mezi českou veřejností přes veškerý vědecký pokrok objevují i v současnosti. Ohledně této otázky se vedou neustálé diskuze a spory.

V teoretické části práce se autorka pokusila přiblížit přístup k homosexualitě během vývoje lidstva. Na vybraných meznících historie ukazuje přístup v jednotlivých historických vývojových etapách. V souvislosti s historickými prameny se podrobněji věnuje přístupu společnosti na českém území. Nejvíce se zajímá o období, které vedlo k emancipaci homosexuality.

Cílem praktické části bakalářské práce bylo zjistit, jaké znalosti a názory má česká společnost na tuto problematiku ve věku od 25 do 75 let v okrese Nymburk a zda existují odlišnosti v názorech v souvislosti s věkem respondentů.

1 Teoretická část

Dlouhou řadu let se odborníci snaží o přesné stanovení a vymezení sexuální normality. Pod termínem sexualita si všichni vybaví biologické, erotické a reprodukční potřeby, ale patří sem také elementy medicínské, morální, psychologické a společenské. Sexualita patří mezi základní lidské potřeby. Člověk prostřednictvím jí projevuje ve svém chování mimořádnou rozmanitost. Přesné stanovení toho, co v sexuálním chování je zdravé a normální nebo nezdravé a nenormální, by znamenalo jistou diskriminaci některých menšin v lidské společnosti. Nejvýraznějším příkladem takové menšiny je homosexualita (Uzel, 2006).

1.1 Fakta o homosexualitě

Odborný výraz „homosexualita“ označuje sexuální orientaci na osoby stejného pohlaví. Jedná se o celoživotní, neměnný stav. Homosexuálního jedince pohlavně přitahují a vzrušují osoby stejného pohlaví a svou sexuální orientaci si nijak nezavíní ani nezvolí (Weiss, 2010).

Vyskytuje se u mužů i u žen. Pro homosexuálně zaměřeného muže se používá označení gay, pro ženu lesba, popřípadě lesbička. Podle mnohých studií se častěji vyskytuje u mužů. Homosexuálové patří k nejpočetnější sexuální minoritě. Sexuální orientace nemusí být vyhraněná jednoznačně. Pro osobu, která přesně nerozlišuje, zda je více přitahována mužem nebo ženou, používáme výraz bisexuál. Bisexuálně se často chovají ženy a muži orientovaní homosexuálně, protože se v sobě snaží potlačit čistě jednopohlavně zaměřené sklony. Na tomto místě je třeba ještě zmínit, že naopak ne všechno homosexuální chování je motivováno odlišnou sexuální orientací. Tímto homosexuálním chováním má autorka na mysli náhradní homosexuální chování vězňů nebo homosexuální prostituci. Tu totiž často provozují lidé orientovaní heterosexuálně. Naopak, ne každý gay nebo lesba homosexuálně žije. Přijetí sebe sama, své odlišnosti od heterosexuální většiny označujeme termínem „coming out“. Začíná prvními homosexuálními sexuálními zážitky a vrcholem je otevřené hlášení se ke své orientaci. Tento proces je často velice zdlouhavý a bolestný. Začíná mezi 11. a 12. rokem v období dospívání a ve 20 letech je si většina již zcela jista svou orientací. Někteří odlišně orientovaní jedinci se snaží svou orientaci zamaskovat sňatkem a mívají i děti. Taková manželství nebývají stabilní. Jestliže jedinec trpí pro svou

sexuální orientaci, tak tento stav označujeme termínem „egodystonní“. Mezi projevy nesmíření se s ní, řadíme odmítání partnerské sexuality a únik do autoerotiky. Důvod lze spatřovat i ve výčitkách vůči rodičům, které nechtějí homosexuálně orientovaní lidé zklamat. Pokud se homosexuální jedinec přizná ke své eroticko-sexuální náklonnosti ke stejnému pohlaví, vztahy s rodiči bývají často konfliktní. Pro rodiče je těžké se s tímto faktem o svých dětech smířit (Zvěřina, 2012).

Přesné příčiny homosexuality neznáme. Původ se ještě nikomu nepodařilo určit. Nejpravděpodobněji se jedná o kombinaci genetických příčin a hormonálních vlivů v období těhotenství nebo krátce po narození. V dřívější době, ale i v současnosti probíhají výzkumy a šetření za účelem odhalení podstaty homosexuality. Pohlavní identita (chápání sebe sama jako muže nebo ženu), sexuální orientace, preference (na opačné, stejné nebo obě pohlaví) jsou uloženy v hypotalamu (části mozku), který se účastní hormonální regulace a řízení pocitů. Homosexualita je jednou z vývojových variant právě hypotalamu. Je tedy jasné, že tím pádem nejde o duševní poruchu a patologický stav, ale jedná se o variantu (Zemková, 2001).

1.2 Vybrané mezníky z historie homosexuality

V roce 2018 můžeme konstatovat, že homosexualita je v civilizované části světa vyjmuta ze všech seznamů aberací a je chápána jako jedna ze sexuálních alternativ. Světová zdravotnická organizace WHO ji z těchto seznamů vyškrtla v roce 1992. Vzhledem k tomu, že Česká republika patří k civilizovanému světu, také u nás homosexualita parafilií označována není. Nebylo tomu tak ovšem vždy. Vývoj vnímání homosexuality je velice rozmanitý. Pravdou zůstává, že historické prameny řeší hlavně homosexualitu mužů. Ženy zůstávají dlouhou dobu mimo všechna umělecká i naučná díla. Pramení to zřejmě v převažujícím podřízeném postavení žen. Neexistuje žádná lidská kulturně historická formace, kde by nežila homosexuální menšina a kde by společnost nezaujímal nějaký postoj k této minoritě (Zvěřina, 2012).

Historie homosexuality je velice zajímavá. V jednotlivých etapách vývoje lidstva se názory na stejnopohlavní styky různí a také mění v souvislosti se získáváním poznatků o ní. O malý exkurz do historie homosexuality se autorka pokusí pomocí vybraných mezníků v následující části této bakalářské práce.

1.2.1 Doba prehistorická

O prehistorické době na našem území, ani jinde ve světě, sice neexistují žádné písemné prameny. Jak ovšem uvádí Spencer (1999), lze usuzovat podle života některých primitivních kmenů nedotčených civilizací, které žijí například v Nové Guiney nebo na Fidži či Šalamounových ostrovech, že i v době kamenné byl fenomén fyzické lásky k stejnému pohlaví zcela reálný. Některé tyto kmeny, například kmen Marindů nebo Kimanů, svoji ideologii zakládá na rituálním homosexuálním styku s mladými muži. Ve chvíli, kdy chlapci začnou dospívat, tak je přestěhují z „ženského domu“, kde doposud vyrůstali, do „mužského domu“. Zde pověří strýce z matčiny strany, aby se s chlapcem análně stýkal. Tím ho podle tradice vyživuje spermiemi, díky kterým má zmužnět. Tato vývojová etapa trvá tři roky (Spencer, 1999).

V další vývojové historické etapě, a to ve starověku, můžeme nalézt důkazy kladného vztahu k homosexualitě v řeckých mýtech. V nich se hovoří o únosech mladíků muži i bohy a lásce k nim. Téměř všechny tyto mýty jsou příběhem iniciace neboli zasvěcení. A jak toto zasvěcení vypadalo? U většiny národů měl homosexuální rituální styk stejnou podobu. Mladík představuje žáka, učedníka a jeho starší milenec je mistr, bojovník, učitel a vzor. Tento bojovník mladíka unese z civilizace do volné přírody a zde mu odhaluje poznatky o životě, boji i moudrosti. Pozitivní vztah k homosexualitě v období antiky dokazují ovšem nejen mýty. Je vhodné poznamenat, že termín „homosexualita“ nebude ještě dlouho používán, nicméně je jasné, že se o homosexualitu jedná. Například z rané mezopotamské civilizace, z období 2375- 1726 před Kristem, zůstaly zachovány početné fragmenty právních kodexů. Mezopotámie měla skutečně mimořádně podrobně rozpracované zákony. Žádný z nich homosexualitu nezakazoval. A ta se také hojně vyskytovala. Byla pokládána za zvláštní druh sexuálního styku. Při něm zde nebyl problém s pohlavím milenců, ale s některými způsoby soulože a se společenským statutem sexuálního partnera. Tento přístup lze vysledovat například u Babyloňanů. Ti byli velkými příznivci předpovídání budoucnosti. V jedné jejich zchovalé příručce je zaznamenána technika výkladu budoucnosti na základě sexuálního styku. Jestliže měl muž ve věštbě pohlavní styk se stejně společensky postaveným mužem, čekala ho přízeň přátel. Pokud souložil s dvořanem, měl se zbavit všech starostí. Ovšem jestliže provozoval sex s otrokem, hrozily mu problémy. Z toho vyplývá, že souložit s urozeným nebo stejně

společensky postaveným partnerem přinášelo štěstí a svést otroka znamenalo pokoušet svůj osud (Spencer, 1999).

Zachovalé písemné doklady ze starověké Číny z období dynastie Čou (1122 - 256 před Kristem) nám také velice živě vykreslují homosexuální život, a to i na královském dvoře. Přístup zde byl v jistých ohledech oproti Mezopotámii odlišný. V tomto velkém sdružení států ležících na březích Žluté řeky a respektujících krále Čoua se nerozlišuje láska homosexuální a heterosexuální. V básních se používá výraz „mej ren“, což znamená „krásná osoba“ ženského i mužského pohlaví. Básně z nejstarší zachovalé sbírky „Nejkrásnější ódy“ se učili z paměti stejně jako „Homérské eposy“ v Řecku. Jedna z nich opěvuje nevšední obdiv, který k sobě pocítují dva aristokrati, jiná opěvuje intimní lásku mužných bojovníků. To jasně dokazuje, že projevy lásky mezi muži byly běžnou součástí života na dvoře panovníka. Manželství bylo třídním a společenským svazkem, kde rodiny spojily bohatství a sociální postavení. Romantická láska se vyskytovala mimo manželství a nezáleželo na tom, zda je to láska k muži nebo ženě. Jestliže měl muž vášnivý a intenzivní homosexuální vztah, nepokládalo se to vůbec za nepřirozené (Spencer, 1999).

V antice rovněž nalézáme další příklad již zmiňovaných homosexuálních iniciačních příběhů, a to ve známém mýtu o zakladatelích Říma, Romulovi a Rémovi, které odkojila vlčice. Bůh války Mars, otec těchto dvojčat, je na jedné krabičce z archeologických vykopávek ve starověkém městě Palestrina vyobrazený nahý mezi několika mladíky, což zřejmě představuje iniciační obřad. Také mnoho zachovalých písemných zmínek ze starověkého Říma popisuje další důkaz homosexuálního chování. Při koupi otroků se totiž dbalo i na sexuální obratnost a přitažlivost. S nimi bylo povoleno souložit. Při pohlavním aktu ale bylo nutné předvést otrokům nadřazenost. Římští chlapci svou nadřazenost museli ukazovat již od dětství. Tu museli ukazovat nejen otrokům, ale i níže postaveným lidem. Byli totiž vychovávaní tím, že jsou vládci světa. V této souvislosti se nepochybně učili, že dominance se vztahuje i na sexuální chování. Sexualita římských mužů se zakládala na znásilňování a podrobování obětí. Řecká představa dvoření, lichocení a přesvědčování chlapců o poctivých a bezúhonných úmyslech milence se Římanům protivila. Takové chování nebylo mužné (Spencer, 1999).

1.2.2 Středověk a renesance

Přechod od období antického ke středověku přinesl křesťanství. To po dlouhá století názor na homosexualitu ovlivňovalo. Jak přistupovat k sexu i homosexualitě, věřící učí Bible i další náboženské texty. Sex podle nich byl určen pouze k rozmnožování a zachování dalších pokolení. Zřící se sexu úplně bylo nejlepší a doporučované řešení pro každého nesezdaného křesťana. Homosexualita, masturbace, styk s mrtvými a zoofilie byly nazývány sodomií. Obzvláště homosexuální láska byla jeden z největších hříchů, který inkvizice trestala i smrtí. S homosexualitou bylo ovšem možné se setkat i přes zákazy ze zcela praktických důvodů. Styk s muži nahrazoval heterosexuální soulož, která před svatbou nebyla povolena. Hojně se vyskytující sex s prostitutkami byl finančně nákladný. Z tohoto důvodu se homosexuálnímu styku oddávali i heterosexuálové (Spencer, 1999).

V období středověku, konkrétně ve 14. století, nacházíme první svědectví o sodomii v podobě několika zmínek v dobových literárních pramenech ve spojitosti s naší historií. K osobě českého krále Karla IV. se pojí hned dvě z nich. První z nich je vyličeána ve známém snu Karla IV., který se mu zdál při první italské cestě v roce 1333. Zmrzačením a následnou smrtí v něm byl potrestán viennský vévoda. Anděl uťal ohnivým mečem za homosexuální styk vévodovi penis. Karel IV. a jeho otec Jan Lucemburský měli být varováni před hříchem sodomie prostřednictvím tohoto snu. Další zmínku můžeme nalézt v Kronice města Luccy od Giovanniho Sercambiho. Podle ní nechal Karel IV. roku 1369 během svého druhého tažení do Itálie velice krutě popravit „sodomitu“. Z okna svého paláce náhodou viděl, jak si synovec místního správce „proti přirozenosti“ užívá desetiletého chlapce. Rozsudek nad ním byl velice krutý. Před konečným upálením byl viník natažen na žebřík a veřejně kastrován. Tento trest měl přinést morální poučení a příkladně zastrašit před dalšími podobnými činy. Na některých místech bylo ovšem v době Karla IV. „smilstvo“ či „zvrácenost“ tolerováno. Bylo to v dvorském prostředí nebo také v určité fázi života urozených. Nespoutaný sexuální život byl spojován i s jeho synem Václavem IV., o jehož homosexualitě se vedou dodnes spory. Pohled na urozené se značně lišil od pohledu na neprivilegované vrstvy. Pronásledování a sankce za stejnopohlavní nebo jiné zakazované sexuální praktiky ve středověku a raném novověku nepochybně postihovaly tyto vrstvy. O sexuálním chování neslučitelném s normou nás

částečně informují i protokoly pořizované představiteli církve při inspekcích farností. Příkladem je zpráva arcijáhna Pavla z Janovic z roku 1380, který zaznamenal stížnost kněze kostela sv. Linharta na pražském Starém Městě na jeho farníka Maříka. Kromě toho, že měl bít svou vlastní manželku, tak měl i každý den páchat sodomský hřích se svým šestnáctiletým synem. Není známo, jak tato stížnost byla vyřešena. O sodomii se i zde hovoří ve spojitosti se zneužitím násilí a moci. Stejnopohlavní dobrovolný styk bez mocenské nerovnosti byl totiž v předmoderní době naprosto nepředstavitelný. Obviněním ze sodomie čelili v době středověku také odpůrci křesťanské nauky, heretici nebo čarodějnice. Mezi skupiny mimo náboženskou normu podezřelou ze sodomie a kacířství byla zařazena také okolo roku 1420 radikální odnož husitů- adamité, které můžeme označit za sektu naháčů. I v dalších letech je možné nalézt v písemných pramenech důkazy persekuce a vyšetřování ve spojitosti s homosexualitou. Jeden z nich se řešil v roce 1644 na jezuitském gymnáziu v Praze. Třináctiletý Kašpar Klein přiznal styk s ďáblem v mužské podobě, který s ním měl provozovat anální soulož. To pak ale odvolal, neboť měl vypovídat pod nátlakem a detaily sexuálního styku s mužem, který popsal, přiznal, že vyslechl v hostinci. 17. století je spojeno i se záhadou okolo jezuitského dějepisce Bohuslava Balbína. Dlouhou řadu let se mělo za to, že jeho časté nucené stěhování pramenilo z jeho vlasteneckého působení. V současnosti se ale objevují názory, že mohl být homosexuál, což u řeholníků nebylo nic neobvyklého (Himl, 2013).

1.2.3 Od osvícenství po dobu před vznikem samostatného Československa

V roce 1788 byl z pokusu o násilný tělesný styk se sedmnáctiletým truhlářským učněm obviněn rovněž profesor filosofie z olomouckého lycea Franc Reissinger. Podle Reissingera šlo o pomluvu, jejíž vyšetření sám podnikl. Při vzájemné konfrontaci zúčastněných každý trval na svém tvrzení. V tomto případě nejde ani tak o to, jak byl spor vyřešen. Je zde mnohem zajímavější terminologie, kterou je tento čin označován, protože je vidět pokrok v této otázce. Již to není sodomie ani sodomské jednání, ale „smilstvo proti přirozenosti“, „hrubý mravní delikt“ nebo „tělesné zprznění“. Autorita, kam se rodiče chlapce obrátili, byl sice kněz, ale kategorie hříchu je v dobových pramenech opomenuta. Osvícenské právní normy nepřipouští argumentaci božími záměry opřenými o Bibli a náboženskou tradici. Z případu obvinění Reisingera skutečnosti

dosvědčují, že o stejnopohlavní jednání se zajímají úředníci a také použití výrazu „onanie“ svědčí o ovlivnění morálně- lékařskou diskuzí. Posun od hříchu k mravnostnímu poklesu, zmírnění sankcí, začínající diskuze ve vzdělaneckých kruzích vypovídá o změně pohledu na stejnopohlavní jednání. Podle zákoníku Josefa II. z roku 1787 byl stejnopohlavní styk zneuctěním lidskosti, namísto kriminálního deliktu byl klasifikován jako delikt politický a trestal se podle míry pohoršení veřejnosti. Nejen na našem území se vedla právní debata, jak má zákon stíhat jednání, které nikoho práva neporušuje a je pouze nemorální. Z mnohých trestních zákoníků stejnopohlavní styky klasifikované jako zločiny úplně zmizely. Příkladem může být francouzský trestní zákoník z roku 1810. Naopak v jiných zemích klasifikace „protipřirozeného smilstva“ zůstává (Himl, 2013).

Jak píše Seidl (2012), v českých zemích před vznikem samostatného Československa platil trestní zákon z roku 1852. Konkrétně § 129 hodnotí homosexuální a zoofilní chování jako smilstvo proti přirozenosti. Trestem za něj bylo vězení od jednoho do pěti let, za závažných okolností až deset let a v případě zranění až dvacet let. S ohledem na trestní řád vydaný roku 1873 se před soud dostávaly pouze některé případy vyšetřované policií a málokdy se stalo, aby podezřelý z homosexuálního styku byl odsouzen k těžkému žaláři.

1.2.4 Období první republiky

Trestní zákon z roku 1852 i trestní řád z roku 1873 převzala také v roce 1918 Československá republika, kde namísto nejvyššího soudního dvora působil nejvyšší soud v Brně a například anulaci právních účinků odsouzení povoloval místo císaře prezident. Postupně začaly do zavedených mechanismů přibývat nové prvky. Změna v konceptualizaci homosexuality, ke které již po třech měsících existence republiky došlo, se sice nedotýkalo existenčních zájmů odsouzených homosexuálů, ale v budoucích letech chování k nim ovlivnil značně. O emancipaci homosexuality v období první republiky se snažili odborníci z řad právníků a lékařů z profesionálních zájmů, ale také samotní homosexuálové sledující zájmy osobní. Zastánci obou skupin spolu podrobně komunikovali. Lišily se ovšem jejich metody. U orgánů veřejné moci rozhodujících o legislativních a regulatorních opatřeních měli pochopitelně větší šanci uspět odborníci z řad heterosexuálů. Homosexuálové samotní se snažili zorganizovat politicky. O svých snahách a iniciativě informují v časopisech určených nejen jim, ale i veřejnosti. Tyto

časopisy, ale také lékařské a právnické články z odborného tisku patří mezi kvalitní prameny historického poznání. Ve dvacátých letech se připravuje reforma trestního práva v Československu. Důvod ozvat se a vyslovit se k problematice a za odrestnění homosexuality je tedy velký. Po vzniku republiky, jak již bylo řečeno, se využíval dosavadní právní řád. Po rakousko-uherském vyrovnání existovala ovšem dvě v řadě právních oblastí odlišná zákonodárství. V Čechách, na Moravě a ve Slezsku, které označujeme jako historické země a které dříve náležely k Předlitavsku, se uplatňovalo právo rakouské. Slovensko a Podkarpatská Rus, patřící dříve k Zalitavsku, využívaly právo uherské. Tato situace má specifické označení, a to právní dualismus. Odlišnosti v pojetí práva byly velice závažné. Právní dualismus byl přijímán negativně hlavně z důvodu, že právní řád byl vytvořen nenáviděným režimem. Skutečného sjednocení obou polovin státu se mohlo dosáhnout jedině vytvořením nového trestního a občanského zákona a nejenom novelizací stávajících. Otázka trestnosti homosexuality se stala jedním z bodů při tvorbě prvorepublikového trestního zákona. V tuto chvíli můžeme hovořit o systematické argumentaci za odrestnění homosexuality, kterou se začali zabývat noví autoři s cílem prosadit společenské zájmy této menšiny. Úplně prvním, kdo se věnoval odrestnění homosexuality, byl František Čeřovský. Sám homosexuální nebyl, ale vzhledem ke svému vzdělání advokáta, velice často homosexuálům pomáhal. Jeho pomoc nespočívala jen v obhajobě homosexuálů před soudem, ale poskytoval jim azyl, když se ocitli v situaci, kdy byli například vydírání. Svým klientům, díky znalosti homosexuálního prostředí, byl schopen zprostředkovat zaměstnání v podnicích, které vedli majetní homosexuálové. Ti homosexuální jedinci, co se ocitli ve složité životní situaci, u nich často našli práci, kterou by jinak nezískali. Společnost byla netolerantní. Tato netolerantnost byla příčinou sebevraždy jednoho z mandantů Františka Čeřovského. To ho velice zasáhlo. Proto prostudoval dostupnou vědeckou literaturu a o svých poznacích informoval veřejnost v dobových časopisech, kde prezentoval závěry hlavně výzkumu vídeňského lékaře Eugena Steinacha, že za homosexuální orientaci mohou pohlavní žlázy. Tento článek v časopisu Právník představuje mezník, kdy argumenty z biologie přestávají být doménou medicíny a stávají se součástí emancipačního diskursu veřejnosti. Druhým významným autorem mimo homosexuální společnost byl psychiatr a sexuolog Hugo Bondy. Kromě velkého množství článků se ještě jako medik zapojil

do veřejné rozpravy o homosexualitě svou přednáškou na schůzi Purkyňovy společnosti, kde velice podrobně informoval o výzkumu profesora Steinacha, který při mikroskopickém zkoumání varlat zjistil částečnou degeneraci jejích buněk a přítomnost zcela odlišných velkých buněk. Tyto buňky se měly podobat tkáni vaječníků. Závěr zněl, že homosexuální muži mají ve varlatech obojetnou žlázu pubertní. Z těchto poznatků vycházel Rakušan Robert Lichtenstern při operativní léčbě homosexuality. O operativní léčbě Bondy přesvědčen nebyl, ale Steinachovu teorii obojetné žlázy vnímal jako prokázanou, a to byl také hlavní argument při obhajobě odrestnění homosexuality. Odtrestnění §129 Bondy prosazoval čistě z profesní ctižádosti, nikoli z osobních nebo lidských důvodů. Již v červnu 1920 vznikla na ministerstvu spravedlnosti komise připravující návrh nového trestního zákona. Bondyho přednáška na schůzi Purkyňovy společnosti vyvolala diskusi na toto téma mezi lékaři, které se účastnil Antonín Heveroch, Josef Pelnář nebo Kamil Henner i mezi právníky, kam byli přizváni August Miřička, Albert Milota, Otakar Sommer a František Čerovský. Vesměs všichni výše jmenovaní souhlasili, že existují dva, respektive tři druhy homosexuality- vrozená, jež by se neměla nikdy trestat, a získaná, popřípadě získaná ještě následkem duševní choroby. Čerovský i Bondy se i nadále homosexualitě v dalších letech věnovali. V roce 1924 začala komise pro reformu trestního práva zpracovávat znění osnovy zvláštní části trestního zákona. Na sjezd československých právníků v roce 1925, kde by všichni měli možnost vyjádřit své názory na aktuální otázky svého oboru, dorazilo nakonec přes tisíc účastníků. Trestnost homosexuality se dostala mezi pět otázek, které chtěla řešit sekce pro trestní právo. Své příspěvky, týkající se homosexuality, zaslali sjezdu tři autoři- František Čerovský, Hugo Bondy a mladý slovenský právník Vojtěch Hudec. Po diskusi o těchto pracích i homosexualitě obecně byla přijata rezoluce. Proti beztrestnosti homosexuality se vyslovil pouze jeden účastník. Na základě této rezoluce ministerstvo spravedlnosti vypracovalo na jaře 1926 pod názvem „Přípravné osnovy trestního zákona o zločinech a přečinech a zákona přestupkového“ návrh, který rozeslalo na místa, od kterých očekávalo kritická hodnocení. Spolu s odrestněním homosexuality zde bylo mimo jiné navrženo zrušení všeobecné trestnosti potratu a zrušení trestu smrti v řádném řízení. Tyto osnovy způsobily značný rozruch. Někteří chválili humánní charakter, jiní nedokázali přijmout jeho

inovativnost. Návrh nakonec nebyl přijat. Důvodem bylo údajně velké zatížení státního rozpočtu. Přijímány byly jen dílčí novely. Ty samozřejmě byly nedostačující (Seidl, 2012).

Za první republiky, jak jsem již zmiňovala, se paralelně s odborníky do snah o emancipaci homosexuality zapojovali také samotní příslušníci této menšiny, při čemž existovala propojenost obou snah. Homosexuální občané se snažili založit oficiální registrovaný spolek, který by bojoval za jejich práva. O první se pokusili František Čeřovský (homosexuální, jak již bylo zmíněno, nebyl) s medikem Františkem Jelínkem roku 1923. Sám Jelínek na vlastní kůži pocítil existenci §129. Na jeho základě bylo proti němu vedeno trestní stíhání za homosexuální styky. Jelínek je také autorem první české knihy o homosexualitě s názvem *Homosexualita ve světě vědy*, kterou můžeme zařadit mezi práci vědeckou a zároveň emancipačně angažovanou. Homosexuální organizaci nazvali „Vědecko-humánní společnost“. Jejím cílem mělo být odstraňování křivd plynoucích z nesprávného pochopení podstaty homosexuality. Ministerstvo vnitra vznik „Vědecko-humánní společnosti“ zakázalo. Důvodem bylo to, že účel a činnost byla shledána jako protizákonná. Přípravný výbor proto zažádal o registraci spolku s názvem „Společnost pro sexuální bádání“. Ani tato společnost povolena nebyla. Ve třicátých letech 20. století se tomuto tématu několikrát věnoval nově založený časopis „Hlas sexuální menšiny“. Ten je po celou dobu své existence spojen se jmény bratrů Černých. Od samého počátku se tento časopis potýkal s finančními problémy, protože homosexuálové měli obavy, že pokud by ho odebírali, měli by problémy se zákonem a veřejným pohoršením. V roce 1932 vyšlo několik čísel s pozměněným názvem „Hlas. List sexuální menšiny“. Homosexuální časopis „Hlas“ sehrál důležitou roli při přípravě a založení spolku „Československá liga pro sexuální reformu“. Homosexuální menšina zde byla informována o přípravě, stanovách i odeslání žádosti o povolení spolku na ministerstvo vnitra. Tento spolek byl konečně výnosem ministerstva vnitra z 8. dubna 1932 povolen. O této skutečnosti již informoval časopis „Nový hlas“, neboť „Hlas“ ukončil svou činnost. Antonín Steimar a další osobnosti nechtěli dopustit, aby zanikl jediný časopis homosexuální menšiny, kde vycházely články o trestním právu ve vztahu k homosexualitě i články hájící práva na prostý život této menšiny, a tak odkoupili inventář redakce i registr čtenářů. „Nový hlas“ začal vycházet v květnu 1932. Do časopisu přispívali různí homosexuální i nehomosexuální autoři pod svými jmény i pseudonymem. Snažili se

oslovit veřejnost, aby chápala jejich úděl a stala se vůči nim tolerantní. V tomto časopise bylo možné seznámit se i s činností spolku „Československá liga pro sexuální reformu“. Tento spolek se nezabýval pouze homosexuální otázkou, ale byl chápán jako spolek usilující o sexuální reformu v rámci deseti bodů programu „Světové ligy“. Myšlenka vlastního čistě homosexuálního spolku však i nadále zůstávala živá. Počátkem roku 1932 požádala homosexuální reprezentace politickou správu o povolení spolku „Osvětové a společenské sdružení Přátelství“, zkráceně pouze „Přátelství“. Tento spolek měl za cíl „Ligu“ bojující za práva oficiálně, podporovat morálně, ale i hmotně. Spolek chtěl získávat prostředky organizováním přednášek, divadelních představení, tanečních dýchánek a zájezdů. 6. března 1932 proběhla ustavující valná hromada. Ta se konala v pražském zábavním podniku „Batex“. Tento podnik sehrál v tomto období důležitou úlohu. Umožňoval totiž setkávání homosexuálů i přes hrozbu potíží se zákonem, ať z důvodu zábavy, tak i z důvodu organizace hnutí. Toto označení nesl komplex minimálně dvou provozů restaurací. Konaly se zde plesy, hrály se tu karty, konaly se tu ovšem i mnohá setkání a schůze důležité nejen pro vznik, ale i činnost homosexuální organizace. Kromě Prahy začal také v Brně vycházet roku 1932 časopis s homosexuální tematikou, který byl pojmenován „Kamarád“. Jeho podtitul zněl: „Časopis věnovaný zájmům přátelství uznaným vědou a kulturními státy“. Redakci velmi záleželo na tom, aby byl vnímán jako posila snah pražských homosexuálů. Tento časopis se značně podobal „Novému hlasu“. Oba přinášely emancipačně politický, spolkově organizační, agitační i beletristický obsah. V obou bylo možné nalézt seznamovací rubriku. „Kamarád“ také informoval o snaze založit v Brně organizaci „Osvětové společenské a sociální sdružení sexuální menšiny“. V Brně se dokonce roku 1932 konal pátý mezinárodní sexuologický kongres, jehož hlavním cílem bylo také odtrestnění homosexuality. Přes veškeré snahy odborníků i homosexuálů samotných se do roku 1938 odtrestnění homosexuality nepodařilo. Práce na reformě trestního práva sice probíhaly ještě v roce 1935, kdy zákonodárci byli detailně informováni s argumenty i požadavky homosexuálů. Tuto argumentaci ovšem neakceptovali. Návrh nestihli ministerští úředníci do roku 1938 vyprodukovat a další snahy utnul nástup fašismu a druhé světové války. V době protektorátu gestapo homosexuálové zajímali pouze v případě jejich politické angažovanosti. Otázkou zůstává, zda takto deportovaní homosexuálové byli v koncentračních táborech označeni různým

trojúhelníkem pro příslušníky této minority nebo červeným trojúhelníkem pro politické delikventy. Tato označení byla používána pro prostředí vlastní Říše. Jediný známý občan Protektorátu Čechy a Morava Willi Bondy, zatčený gestapem ve spojitosti s homosexualitou, nepřežil. Období protektorátu můžeme označit obdobím „temna“ českých homosexuálů, neboť z tohoto období neexistují žádné prameny od nich samých. Stejně tak i období socialistické lze ze stejného důvodu označit v pořadí již druhým obdobím temna. Po druhé světové válce, po 32 letech po vzniku Československa, byly sice konečně nahrazeny staré, doposud platné rakouské zákony, trestnost homosexuality v nich ovšem byla ponechána (Seidl, 2012).

1.2.5 Doba po II. světové válce, nástup komunismu

Nacistická okupace zničila příznivě se vyvíjející atmosféru směřující k emancipaci homosexuality. Podniky byly zavřeny, hnutí zanikla, přední sexuologové židovského původu zemřeli. Příkladem může být Hugo Bondy, který z obavy z koncentračního tábora, spáchal sebevraždu. Situace v Československu byla sice oproti sousedním středoevropským zemím nadějnější, protože došlo k otevření nejenom Univerzity Karlovy, ale také sexuologického ústavu, kde jako přednosta působil Josef Hynie, po válce jmenovaný profesorem a označovaný německým lékařem Hansem Giesem „spasitelem nacisty zničené středoevropské kolébky sexuologie“. Další válku přeživší odborník byl několikrát zmiňovaný právník František Čerovský, jenž boj za odrestnění homosexuality nevdal ani po únorovém puči, kdy se účastnil příprav nového trestního zákoníku. Důvodem, proč nebylo možné v socialistickém Československu legalizovat homosexualitu a odstranit paragraf 129 bylo to, že v SSSR byla považována za buržoazní jev, který v komunismu může existovat jen u asociálů. Proto byl rakouský § 129 pouze nahrazen § 241 trestajícím homosexuální činy nezávisle na věku účastníků (Himl, 2013).

Období mezi léty 1950 a 1961 byla homosexualita značně tabuizovaná, trestná a provázená mlčením veřejnosti o tom, že vůbec existuje. K seznamování a navazování intimních kontaktů mezi homosexuály probíhalo často na nedůstojných místech. Policie si dokonce zakládala seznamy homosexuálů, které byly používány komunistickým režimem k likvidaci nepohodlných občanů. Příkladem může být likvidace ministra spravedlnosti a národní obrany Alexeje Čepičky, zetě Klementa Gottwalda. Na pokyn komunistických

pohlavárů s ním navázal homosexuální styk provokatér, a to pak bylo důvodem jeho odvolání z funkce ministra. Vydírání veřejnou mocí ovšem nemuselo končit vždy jen vězením. Stát homosexuály mohl zkompromitovat před členy rodiny, kamarády nebo okolím. Seznámení veřejnosti o přirozenosti a podstatě homosexuality nepřicházelo v úvahu, protože by se jednalo o jiný názor, než šířila komunistická strana. Do období 50 let spadá experimentální pokusné léčení homosexuality sexuologem Kurtem Freundem. Část zúčastněných byla z řad dobrovolníků, část byla zařazena na základě soudního stíhání. Metodu léčby Freund nazval averzní terapií. Pokusný plán vypadá následovně:

„Pacient vypije kávu nebo čaj s emetinem a za deset minut se mu stříkne podkožně směs emetinu, apomorfínu, pilokarpinu a efedrinu. Pak zhlédne promítané obrazy oblečených mužů, sportovců v plavkách a mužů nahých v životní a nadživotní velikosti. Přibližně 5- 10 minut po aplikaci farmak pociťuje nevolnost a začíná zvracet. V promítání se přitom pokračuje. Procedura trvá půl až tři čtvrtě hodiny- pacientovi se předtím uložilo představovat si osoby na plátně jako partnery při homosexuálním sblížování a styku. Druhá fáze postupu promítání filmů, kde vystupují ženy, které u normálních mužů provokují pohlavní apetenci- promítá se večer před spánkem potom, co se pacientovi (ráno) vstříkl mužský pohlavní hormon (25 mg testosteronu propionátu- Agovirin). Opakuje se to celkem 10 krát.“ (Freund, 1962, s. 232).

V době tohoto pokusu byla homosexualita považována za nemoc. Léčba sice úspěšná nebyla, ale podle Freunda studie dokázala, že homosexualita nemocí je. Jen se zatím na ní nepodařilo najít lék. To byl také jeho hlavní argument k odtrestnění jednoduché homosexuality, tzn. oboustranně chtěných homosexuálních činů mezi dospělými jedinci. Odtrestnění Freund opravdu prosadil. Dodává, že „nepovažujeme samozřejmě homosexuální chování za projev zdravý a pro společnost žádoucí“ (Freund, 1962, s. 248). Homosexualita nemá obtěžovat okolí. Má být mimo zraky spoluobčanů: „Něco však společnost musí považovat daleko více než od heterosexuálů, a podle toho se musí zařídit.“ (Freund, 1962, s. 247).

Jak již bylo zmíněno, došlo sice k odtrestnění, ale nový zákon začal trestat tzv. veřejné pohoršení, aniž bylo klasifikováno a přesně určeno, co si pod tímto termínem představít. Pro komunistický režim bylo velice jednoduché tento termín zneužít. Homosexuálové

se z tohoto důvodu až do konce 80. let drželi v ústraní. Proto se o rovnoprávnosti v žádném případě ještě nedá hovořit. I tento krok byl ale pro homosexuály úlevou, i přestože nemohli počítat s ochranou státu. Založení organizace nepřicházelo v úvahu díky dominantnímu postavení KSČ v Národní frontě, která přijetí do této koalice neumožňovala (Himl, 2013).

Vývoj mezi roky 1961 do roku 1985 je charakteristický získáváním dalších ústupků v toleranci homosexuality. Uvolněná politická atmosféra ve společnosti v Československu začínající rokem 1962 a vrcholící rokem 1968 přinášela otevřenou kritiku komunistické strany za ekonomickou stagnaci a za neutěšený stav československé společnosti. Stále více skupin obyvatelstva volalo po reformě společnosti. Homosexuálů se ovšem tento obecný trend netýkal. Na politické uvolnění nikdo nereagoval žádným dílem, filmem ani knihou o této menšině. Vlna hippies přišla na naše území až v době, kdy už zde po invazi armád Varšavské smlouvy probíhal normalizační proces pod dohledem Sovětského svazu a vybudování hnutí homosexuálních občanů podle západního vzoru nepřicházelo v úvahu. Nenašli se ani jedinci, kteří by byli ochotni angažovat se s cílem získání větších práv pro homosexuály. Tabuizace a stíhání za veřejné pohoršení byly velkým strašákem pro každého příslušníka této minority. Pokud si budeme všimnout 60. let, je třeba upozornit na nárůst syfilidy v ČSSR. Je pravděpodobné, že syfilida k nám byla zavlečena, díky příjezdu dělníků a studentů z bratrských rozvojových zemí, zřejmě z Kuby. Mezi předvolanými na vyšetření krve byli často i homosexuálové. Vlivem neprofesionálního chování zdravotního personálu se často prozradila jejich orientace. To pak mělo za následek diskriminaci v zaměstnání například v podobě platového znevýhodnění (Himl, 2013).

V 70. letech zasáhla do života hlavně pražských homosexuálních občanů výstavba metra. Podzemní stanice se stavěly včetně veřejných záchodků. Nadzemní záchodky, místo navazování homosexuálních kontaktů, byly zrušeny. Rok 1983 se stává přelomovým z důvodu šíření HIV. Tato hrozba donutila nejenom českou společnost k tomu, že se o homosexuálech začalo veřejně hovořit. Vycházely články v časopisech a novinách, neboť tato minorita patřila k rizikovým skupinám. Stejně jako v 60. letech při epidemii syfilidy začala československá zdravotnická zařízení homosexuály hromadně předvolávat k testům. Dostavit se nebylo povinné. Následky pozitivních testů byly zlé. Přišla

společenská izolace a psychický vliv na imunitní systém měl samozřejmě dopad. K tomu musíme ještě přičíst fakt, že homosexuálové nebyli dostatečně informováni a zdravotní personál se choval velice neprofesionálně. Často docházelo k porušení lékařského tajemství. Až do roku 1989 byly informace týkající se bezpečného sexu, účinné ochrany před nákazou, těžko přístupné. Na otevření hranic po sametové revoluci, přinášející také sexuální turistiku, nebyl stát, ani českoslovenští homosexuálové vůbec připraveni (Himl, 2013).

Pokud bylo zmíněno, že v 60. letech nebyla zveřejněna žádná umělecká díla, pak v roce 1985 došlo k průlomům, protože v tomto roce se v tisku objevil text Radoslava Nenadála „Růžový kavalír“. Mezi českými homosexuály byl velice rychle rozšířen. Očekávali vydávání dalších děl, ale vydání jiných textů se až do sametové revoluce nedočkali (Himl, 2013).

Beletristická prvotina „Růžový kavalír“, kterou vydalo Středočeské nakladatelství jako jednu povídku ze souboru „Rakvářova dcera“, zachycuje život homosexuála Pavla Pokorného. V celém díle sice slovo samotné nezazní, ale vyplývá z textu. Je zde popsána negativní reakce rodičů i následný rozchod s nimi, ponižující podmínky veřejných záchodků, kde docházelo k intimním stykům i nenaplněná láska dvou mužů (Nenadál, 2000).

Před rokem 1989 se po dlouhé době nečinnosti začala homosexuální minorita znovu organizovat pod záštitou sexuologů Antonína Brzka a Iva Procházky ke konci 80. let, kdy vznikl klub homosexuálů. Jedině tímto způsobem bylo možné v komunisty řízeném systému oficiálně dosáhnout otevření veřejných prostor na pravidelné schůze. Socioterapeutický klub měl dvě hlavní funkce. Nabízel možnost seznámení namísto „nedůstojných“ míst. A také alespoň minimálně preventivně bojoval proti AIDS, protože informoval o důsledcích rizikového promiskuitního chování. Protože neexistovala reklama, o jeho existenci se zájemci dovídali ústně. Z tohoto klubu pak vyšel kolektiv lidí, který pod jménem Lambda Praha začal vyvíjet aktivitu za založení oficiální registrované homosexuální organizace v ČSSR. Spolu s uznávaným odborníkem- sexuologem a zároveň aktivistou Ivanem Procházkou úspěšně bojovali u redakcí novin za povolení seznamovacích inzerátů homosexuálů, zkontaktovali se s gay organizacemi ze sousedních

zemí, vyvíjeli snahu dostat téma homosexuality do novinových článků. Od roku 1989 nepravidelně vydávali bulletin Lambda, který nebyl zpoplatněný a obsahoval ručně okopírované listy ve formátu A4 (Himl, 2013).

1.2.6 Doba po sametové revoluci

Po sametové revoluci, přesně dne 13. února, byl svaz Lambda oficiálně povolen a počínaje dubnem začal v tištěné podobě pravidelně vycházet i měsíčník Lambda v novinovém formátu. Doba po sametové revoluci přináší změnu politického uspořádání v Československu. Debatní kruh shromážděný okolo Jiřího Kříže, Daniela Sýkory, Šimona Formánka a Miloslava Krátkého scházející se v bytě výše jmenovaného Daniela Sýkory v Praze- Karlíně se shodl na tom, že probíhající změny ve společnosti je vhodné využít i v otázce emancipace homosexuality a zapojit se do diskuze o ideální podobě nového demokratického Československa. Tito lidé, podstatně mladší než lidé tvořící Klub/Lambda, si zvolili označení „Hnutí tolerance (hnutí na podporu homosexuálů a boje proti AIDS)“. Již 13. prosince 1989 o nich vyšel v „Informačním servisu“ (tiskový orgán Občanského fóra) článek. V něm byl popsán problém, jemuž musí homosexuálové čelit. Ten se týká stávajícího stavu právního systému, kdy projevy náklonnosti mohou přinést trestní stíhání. A také neexistují prostory pro shromažďování, ani jiné možnosti, kde by bylo možné se seznámit. Nejdůležitější argumenty pro změnu v těchto otázkách zněly, že pokud homosexuálové budou mít důstojné podmínky k životu, bude celá společnost lépe chráněná proti HIV/AIDS a rovněž přístup k menšinám je samozřejmě měřítkem vyspělosti společnosti. Hnutí tolerance požadovalo možnost publikování, aby informace předávalo veřejnosti a tím spolupracovalo na utváření společnosti. Po sametové revoluci se rychle změnilo mentální nastavení společnosti hlavně v tom, že zmizel tlak na autocenzuru při vyjadřování a různé složky společnosti začaly veřejně prezentovat své požadavky a zájmy. V lednu 1990 napsal člen Klubu/Lambda Michal Rada, že je nutné stanovit, jak bude vypadat budoucí organizace, která by měla mít jednotnou celorepublikovou strukturu. Homosexuální aktivisté připisovali zásadní význam oficiálně ustanovenému spolku. Politickou debatu nastartovalo Hnutí tolerance, jehož představitel Šimon Formánek pozval homosexuální muže a ženy v lednu ve vysílání televize na diskuzi do restaurace U Vrtule v Praze- Holešovicích. Ta se konala 3. února 1990. Tímto datem je označován

zlom, od kterého se datuje intenzivní boj za práva gayů a leseb v nově se formulující demokratické společnosti. Přišlo velké množství návštěvníků, kteří se do schůze, zpočátku chaoticky, zapojovali do diskuze vykřikováním svých nadějí, komplexů i odhodlání. Hnutí tolerance připravilo obsáhlý seznam požadavků, o nichž se dlouze polemizovalo. Na závěr se všichni dohodli, že bude podána žádost o registraci organizace s názvem „Hnutí za rovnoprávnost homosexuálních občanů“ (HRHO). Hlavním cílem této politické platformy bylo prosazování práv homosexuálů. V tomto smyslu se také stalo prvním požadavkem v programu HRHO sestaveném na jaře 1990 zrušení zákonů trestajících homosexuální projevy mezi občany jednajícími ve vzájemné shodě a stanovení věkové hranice stejné pro homosexuální i heterosexuální jedince. Tyto požadavky se splnily již 2. května 1990, měsíc před volbami, schválením novely trestního zákona Federálním shromážděním. Mezi nejvýznamnější změny v trestním zákonu patřilo mimo jiné zrušení trestu smrti. Pro homosexuální občany novela přinesla vypuštění § 244 o pohlavním styku s osobou téhož pohlaví. Tento paragraf stanovoval věkovou hranici, oproti hranici 15 let pro heterosexuály, homosexuálního styku na 18 let a trestnost homosexuálního chování budícího veřejné pohoršení. V homosexuální společnosti vyvolalo vypuštění § 244 o pohlavním styku s osobou téhož pohlaví obrovskou radost, ale zároveň i spory o tom, kdo měl největší zásluhy. Sexuologové Antonín Brzek a Ivo Procházka a právníci Josef Košela a Petr Partyk se podíleli na činnosti Klubu/Lambda a zároveň měli zásluhu na zařazení § 244 do okruhu změn. Tito odborníci se však nehlásili k HRHO, kterému byl tento úspěch neprávem přisuzován. Spor o zásluhy dosvědčuje nejednotnost v homosexuálním hnutí v této fázi. Souhlas se stanovami organizace Lambda vydalo ministerstvo vnitra a životního prostředí ve stejné době, kdy vzniklo HRHO. Tato struktura byla chápána, jak již naznačoval název „Svaz Lambda“, jako celorepubliková zastřešující základní organizace v jednotlivých městech. Předsedou přípravného výboru Janem Lánym byl svaz zastupován do ustavující valné hromady v květnu 1990. Současně s oficiálním vznikem organizace došlo také k tomu, že začal v novinovém formátu vycházet transformující se měsíčník Lambda v profesionální tiskárně, který byl volně prodejný na novinových stáncích. Devět čísel vycházejících od dubna do prosince 1990 odráží obrovský vývoj na československé homosexuální scéně. Hlavní otázkou nebylo, zda se podaří dosáhnout povolení organizace, ale zda se podaří

jednotlivé nově vzniklé organizace sjednotit. Tento stav vyvolával obavy z tříštění sil v boji o emancipaci homosexuality. Setkání představitelů jednotlivých organizací z celé federace bylo svoláno v červnu 1990 do Brna. Zde se měli domluvit na způsobu spolupráce a jednotného postupu ve věcech společného zájmu (Himl, 2013).

„Dne 24. června 1990 se dvacet přítomných shodlo na vytvoření federálního fóra všech homosexuálních organizací, které se bude scházet čtyřikrát za rok a bude zastupovat zájmy gayů a leseb ve styku se státními orgány. Toto fórum dostalo název Sdružení organizací homosexuálních občanů v ČSFR (SOHO)“ (Seidl, 2012, str. 329).

Na brněnském setkání se podařilo snížit počet organizací. HRHO se stalo pod názvem „Gay iniciativa“ součástí Svazu Lambda. Další významný vývoj přišel v létě 1990, když ve státním nakladatelství Panorama vznikla myšlenka vydávat nový časopis nahrazující od ledna 1991 noviny Lambda. Předběžný název zněl „Lambda revue“ a měl to být barevný společenský měsíčník vydávaný v nákladu 40 000 výtisků. Texty o homosexualitě také ve velkém množství začaly vycházet v tištěných masových médiích. Významné počiny se objevují i v oblasti audiovizuální a rozhlasové tvorbě. Konkrétním příkladem je třídílný pořad Československé televize „Tabu“ a pětidílný osvětový cyklus „Žijeme mezi vámi, ale...“ sestavený z názorů gayů, leseb, odborníků i veřejnosti. V roce 1990 byl uveden dokumentární film „Zapovězená láska“ režiséra Vladislava Kvasničky (Seidl, 2012).

„Sdružením organizací homosexuálních občanů“ a vznikem týmu okolo Václava Böhma, připravujícího nový časopis, který také začalo nakladatelství Orbis s názvem „Soho revue“ vydávat, byly položeny počátky dvou struktur, které v dalším desetiletí dominovaly emancipačnímu hnutí homosexuálního společenství. Redakce „Soho revue“ působila jako tiskový orgán propagující politický program, který reprezentuje cíle gay a lesbické emancipace. Vůdčí osobností byl od roku 1993 šéfredaktor tohoto časopisu Jiří Hromada. Lze ho charakterizovat jako hlavního organizátora a tvůrce ideologie angažovaného v emancipačním hnutí již od sametové revoluce, který byl v červnu 1990 dokonce kandidátem Hnutí za rovnoprávnost do Federálního shromáždění. V letech 1991 až 2000 vykonával také prezidenta „Sdružení organizací homosexuálních občanů“. SOHO po vypuštění §244 chtělo dosáhnout ještě dalších cílů v emancipaci homosexuality.

Některé praktiky i nadále homosexuály diskriminovaly. Mezi ně patřily policejní seznamy homosexuálů a přetrvání homosexuality v seznamu MKN- mezinárodní klasifikace nemocí a přidružených zdravotních problémů. Dalším velice důležitým požadavkem bylo právní uznání homosexuálního vztahu. Policejní seznamy se zrušily v roce 1991 a vyškrtnutí homosexuality ze seznamu nemocí úředně platného v České republice se podařilo v roce 1993. Na počátku devadesátých let zůstává z nesplněných cílů zavedení antidiskriminační legislativy a institutu registrovaného partnerství. Boj o institut registrovaného partnerství, jak se později ukáže, bude ještě trvat do roku 2006 (Seidl, 2012).

Úsilí o prosazení právního institutu soužití partnerů stejného pohlaví se poměrně rychle stalo nejviditelnějším programovým cílem gay a lesbického hnutí v Evropě. Od roku 1998 byl s opakovanými pokusy o prosazení zákona o registrovaném partnerství konfrontován český parlament a spolu s ním i česká veřejnost (Himl, 2013, str. 456).

Projednávání návrhů na zanesení institutu registrovaného partnerství se dostalo do Poslanecké sněmovny České republiky od roku 1997 do roku 2006 celkem pětkrát. V těchto letech se v této otázce měnily názory politiků samotných i celých politických směrů (Seidl, 2012).

„Gay a lesbické hnutí, reprezentované zprvu SOHO a později Gay a Gay a lesbickou ligou, si vytklo za svůj hlavní cíl prosazení stejnopohlavního partnerství již počátkem devadesátých let. Poté, co první Klausova vláda zamítla možnost inkorporovat institut registrovaného partnerství do zákona o rodině a občanského zákoníku, začala po volbách do Poslanecké sněmovny v roce 1996 gay a lesbická reprezentace připravovat s pomocí skupiny poslanců a poslankyň prosazení samotného zákona o registrovaném partnerství cestou poslanecké iniciativy“ (Seidl, 2012, s. 430).

Iniciativy se u **I. poslaneckého návrhu z roku 1997** ujali Zuzka Rujbrová (KSČM), Jana Gavlasová (ČSSD) a Jaroslav Zvěřina (ODS). Předložen byl 17. prosince 1997 ve II. volebním období. Jeho jednoduchá interpretace měla umožnit dvěma osobám téhož pohlaví uzavřít smlouvu o registrovaném partnerství formou notářského zápisu. Podmínkou byla česká státní příslušnost a trvalý pobyt na území ČR alespoň jedné z nich. Stanoveno dále bylo, že registrované partnerství má stejné právní následky jako manželství kromě vztahu k nezletilým dětem. Zrušení by bylo možné smlouvou partnerů nebo soudně

na návrh jednoho z partnerů. To mělo být umožněno pouze v případě, že registrované partnerství trvalo nejméně jeden rok a partneři spolu nežili minimálně šest měsíců. Vláda pod vedením Josefa Tošovského se ve svém stanovisku vyslovila nesouhlasně hlavně z důvodu, že chyběl objektivní průzkum, který by dokládal pozitivní přijetí společností. Ve dnech od 26. března do 2. dubna se o něm v Poslanecké sněmovně diskutovalo. Zamítnut byl hned v prvním čtení (Seidl, 2012).

II. poslanecký návrh zákona o partnerském soužití osob téhož pohlaví, který podali dne 4. února 1999 Zuzka Rujbrová (KSČM), Jan Zahradil (ODS), Jitka Kupčová (ČSSD), Monika Horáková (US), Hana Orgoníková (ČSSD) a komunističtí poslanci Jiří Maštálka, Dalibor Matulka, Miloslav Ransdorf, Pavel Kováčik a Jaromír Kohlíček, se oproti předešlému návrhu z roku 1997 lišil jen nepodstatně, a to názvem a omezením práva cizinců vstupovat do partnerského soužití tím, že jeden z partnerů musí být český občan a oba musí mít trvalý pobyt v České republice. Úprava vztahů k nezletilým dětem spočívala ve vyloučení společného osvojení, společné výchovy, společné pěstounské péče i společného poručnictví. Vláda Miloše Zemana vyjádřila sice souhlasné stanovisko, ale zároveň vyslovila výtky a řadu vad (Seidl, 2012).

„Návrh zákona tentokrát 31. března 1999 prošel prvním čtením a byl projednán ve výborech. Druhé čtení se konalo hned třikrát, když po rozpravách 29. a 30. června a potom 12. října byl návrh zákona opakovaně vrácen do výborů. Dne 2. prosince 1999 byl návrh zákona definitivně poměrem hlasů 91:69 ze 175 přítomných zamítnut (Seidl, 2012, s. 436).

Po neúspěchu poslaneckého návrhu zákona o partnerském soužití osob téhož pohlaví se iniciativy chopila vláda Miloše Zemana (ČSSD) ve **III.** tentokrát **vládním návrhu** zákona v roce 2001. Ta na základě podnětu Rady vlády pro lidská práva zadala ministru spravedlnosti do 31. prosince 2000 předložit vládě návrh věcného záměru zákona o partnerském soužití osob stejného pohlaví. Od února 2001 se na jeho podkladu připravovalo znění návrhu zákona. Do Poslanecké sněmovny byl předložen 27. září 2001. Vládní návrh zákona o partnerském soužití osob téhož pohlaví a vládní návrh zákona o změnách některých zákonů v souvislosti s přijetím zákona o partnerském soužití osob téhož pohlaví byly velice důsledné a ve velké míře se lišily od předchozích dvou návrhů.

„Předně se již nepoužívá odkaz na manželství, ale všude, kde má mít partnerství stejné právní následky jako manželství, se za slovo „manžel“ vloží slovo „partner“; takto doprovodný návrh zákona měnil či doplňoval 52 zákonů. Podle samotného návrhu zákona partnerství už nevzniká smlouvou, ale analogicky jako manželství souhlasným prohlášením před matričním úřadem (§ 2 odst. 3). V otázce občanství a trvalého pobytu je tento návrh nejliberálnější. Postačuje, když jeden z partnerů je českým občanem nebo má na území ČR trvalý pobyt (§2 odst. 2). Výslovně jsou upraveny povinnosti partnerů včetně povinnosti vzájemně si pomáhat a zajišťovat společné potřeby podle svých schopností, možností a majetkových poměrů (§ 5) a vzájemné vyživovací povinnosti (§ 7). Partnerům vzniká společné jmění analogické společnému jmění manželů (§9; čl VIII návrhu doprovodného zákona) a partner má právo užívat byt, jenž je v nájmu druhého partnera (§ 10). Precizovány jsou v § 11 vztahy k dětem. Partnerské soužití brání tomu, aby se některý z partnerů stal osvojitelem, pěstounem nebo poručníkem dítěte; není však překážkou. Pokud tyto vztahy byly založeny před vznikem partnerství nebo pokud se jedná o vlastní dítě jednoho z partnerů- v takovém případě má též druhý partner, žije-li ve společné domácnosti, povinnost zajistit vývoj dítěte a důsledně chránit jeho zájmy. Partnerství už nemůže zaniknout smlouvou, ale zruší ho soud na návrh jednoho z partnerů; soud může návrhu nevyhovět, pokud s ním nesouhlasí druhý partner, který se na trvalém rozvratu společného vztahu nepodílel a jemuž by byla zrušením partnerského soužití způsobena zvlášť závažná újma, trvalo-li partnerství nejméně tři roky (§ 13). Velmi podrobně je upraven postup při registraci partnerského soužití (Seidl, 2012, s. 439).

Tento návrh zákona, díky zapojení odborného zázemí vlády a ministerstev i připomínkovaním, do kterého se zapojila také Gay iniciativa, představuje po legislativní stránce obrovský pokrok. Citlivě reaguje na námitky kritiků z let 1998 a 1999. Námitky na snadnou zneužitelnost tohoto zákona zde byly vyřešeny tím, že ke zrušení svazku může dojít pouze rozhodnutím soudu a omezení uplatňující se při výchově dětí byly definovány velice přesně (Seidl, 2012).

Dne 25. října 2001 byl tento návrh v prvním čtení vrácen vládě k dopracování poměrem hlasů 85:60 ze 166 přítomných poslanců. Vzhledem k tomu, že se blížil konec volebního období, znamenalo to zamítnutí i tohoto návrhu (Seidl, 2012).

Koaliční vláda Vladimíra Špidly (ČSSD) se pustila po zvolení roku 2002 do přípravy nového vládního návrhu zákona o registrovaném partnerství. Díky odporu koaliční politické strany KDU-ČSL však od podání návrhu upustila. **IV. poslanecký návrh** vycházející z tohoto návrhu předložili 21. dubna 2004 poslanci Taťána Fišerová (US-DEU), Jitka Kupčová (ČSSD), Jan Zahradil (ODS), Kateřina Konečná (KSČM), Vlastimil Ostrý (US-DEU), Zdeněk Jičínský (ČSSD), Jaroslav Zvěřina (ODS), Vladimír Koniček (KSČM) a Pavel Svoboda (US-DEU). Tento návrh zákona je kompromisem. Partnerům dává menší právní ohledy oproti návrhům z předešlých let, především oproti vládnímu návrhu z roku 2001 (Seidl, 2012).

„Partnerství se uzavírá veřejně souhlasným prohlášením před starostou nebo pověřeným zastupitelem obce, byly však zpřísněny podmínky vstupu do partnerství, jeden z partnerů musí mít české občanství (§ 5 odst. 2). Partneri se mohou vzájemně zastupovat v běžných záležitostech (§ 10), mají vzájemnou vyživovací povinnost (§ 11), nikoliv však společné jmění partnerů. Partner má právo užívat byt, jenž je v nájmu druhého partnera (§ 46). Trvající partnerství brání tomu, aby se některý z partnerů stal osvojitelem dítěte (§ 14 odst. 2), nebrání již pěstounství, poručnictví, opatrovnictví nebo svěřeni dítěte do výchovy jednomu z partnerů. Zjednodušuje se zrušení partnerství, opět se navrhuje (jako v prvních dvou případech) možnost zrušení partnerství dohodou formou notářského zápisu (§ 17); kromě toho zruší partnerství soud na návrh partnera, pokud prokáže, že partnerský vztah již fakticky netrvá (§ 18). Návrh zákona promítá nový institut registrovaného partnerství do dvaceti jiných zákonů, což v porovnání s padesáti dvěma v předchozím případě rovněž svědčí o užším okruhu práv spojených s registrovaným partnerstvím oproti minulému návrhu. Registrovaní partneri měli mít možnost mj. odepřít právo výpověď proti partnerovi, pozici osoby blízké podle občanského zákoníku i trestního zákona, právo na informace o zdravotním stavu partnera a dědění v první dědické skupině (dětí, manžel nebo partner). Je třeba říci, že následující návrh, který už se stal zákonem č. 115/2006 Sb. o registrovaném partnerství, je s malými úpravami téměř totožný právě s tímto návrhem (Seidl, 2012, s. 443).

Stanovisko vlády bylo neutrální, návrh prošel prvním čtením 18. června 2004 a petiční výbor ho doporučil Poslanecké sněmovně. 22. září 2004 prošel i druhým čtením, avšak

ve třetím čtení byl 5. listopadu 2004 vrácen do čtení druhého, konaného 25. listopadu. V hlasování ve třetím čtení 11. února 2005 o pozměňovacích návrzích návrh zákona o jeden hlas přijat nebyl. Pro tento návrh hlasovalo 82 poslanců z přítomných 165 poslanců (Seidl, 2012).

Neuběhly ani tři měsíce, kdy 29. dubna 2005 předložilo jedenáct poslanců v pořadí **V. návrh zákona** o registrovaném partnerství. Vedení této skupiny se ujala Anna Čurdová (ČSSD) a kromě sedmi původních předkladatelů- Jitky Kupčové (ČSSD), Taťány Fischerové (US-DEU), Kateřiny Konečné (KSČM), Zdeňka Jičínského (ČSSD), Pavla Svobody (US-DEU), Vlastimila Ostrého (US-DEU), Vladimíra Konička (KSČM), se přidali z řad ODS, namísto europoslanců Jana Zahradila a Jaroslava Zvěřiny, Kateřina Dostálová, Lucie Talmanová a Vladimír Doležal. Tito poslanci předložili návrh zákona s minimálními úpravami oproti návrhu z roku 2004. Výrazné byly pouze dvě úpravy. První úprava vynechává pasáž, kde souhlasné prohlášení partnerů je učiněno veřejně před starostou nebo pověřeným zastupitelem obce. V novém návrhu je souhlasné prohlášení před matrikářem (§ 3 odst. 1). A druhá úprava řeší zánik partnerství, které ruší jedině soud (§ 14), jak tomu bylo v návrhu z roku 2001. Ke zrušení partnerství dojde na návrh partnera, který prokáže, že partnerský vztah již faktický netrvá (§ 16). Pokud i druhý partner nemá námitky, soud ho zruší bez dalšího zkoumání (§ 17) (Seidl, 2012).

„Koaliční vláda Jiřího Paroubka (ČSSD) ve svém stanovisku zaujala k návrhu zákona neutrální stanovisko, zopakovala takřka doslova nejzávažnější připomínku Špidlovy vlády, že navrhovaná právní úprava by neměla sledovat vytvoření instituce obdobné manželství a neměla by tedy obsahovat vyživovací povinnost mezi partnery. Nadto navrhla zákaz v § 13 odst. 2 („Trvajícím partnerství brání tomu, aby se některý z partnerů stal osvojitelem dítěte.“) doplnit o zákaz svěřit některému z partnerů do výchovy dítě, jehož není rodičem, svěřit některému z partnerů dítě do pěstounské péče nebo ho ustanovit poručníkem dítěte“ (Seidl, 2012, s. 448).

Pro zamítnutí tohoto návrhu zákona hlasovalo pouze 38 poslanců ze 102 přítomných poslanců, proto 24. června 2005 prošel prvním čtením Poslanecké sněmovny. Po té prošel 8. prosince 2005 i druhým čtením. Pro tento návrh hlasovalo 86 poslanců ze 147 přítomných. Z tohoto důvodu byl schválen. Proti němu bylo pouze 54 poslanců.

Díky tomuto výsledku poprvé mohl být návrh předložen do Senátu, kde byl 26. ledna schválen v poměru hlasů 44 pro návrh a 15 proti návrhu z 65 přítomných poslanců. Prezident Václav Klaus 16. března 2006 přijatý zákon vetoval. Veto prezidenta Poslanecká sněmovna těsným rozdílem nadpoloviční většiny přehlasovala. Zásahu na tomto úspěchu měl díky svému politickému úsilí premiér Jiří Paroubek, neboť pro něj přesvědčil celý klub ČSSD. Při hlasování došlo k taktizování. Hlasování bylo opakováno celkem třikrát, kdy dvakrát po sobě bylo zpochybněno hlasování s odůvodněním chyby na hlasovacím zařízení. Tato praktika se užívá s účelem zjištění rozložení hlasů. Je pravděpodobné, že potřebný počet hlasů dodali komunisté (Seidl, 2012).

Zákon č. 115/2006 Sb. o registrovaném partnerství byl vyhlášen ve Sbírce zákonů 3. dubna 2006 a nabyl účinnosti 1. července 2006 (Seidl, 2012, s. 450).

Česká republika tímto krokem dala jasný signál v tom, že respektuje práva leseb a gayů na rodinný život v podobě registrovaného partnerství. Díky němu jim umožňuje částečnou právní ochranu. O úplném zrovnoprávnění se ovšem ještě nejedná, protože neumožňuje naplnění touhy po seberealizaci v podobě dětí. Jestliže se homosexuální jedinci rozhodnout mít děti po vstupu do stejnopohlavního svazku, je jim toto znemožněno českým právem. Zákonodárství situaci leseb a gayů toužících po dětech nejen komplikuje, ale co hůře, neohlíží se na nejlepší zájem dítěte. Pokud dítě žije s biologickým rodičem, který vstoupil do stejnopohlavního svazku, je pravděpodobné, že vznikne silné citové pouto. Česká legislativa tento fakt nereflektuje. Otázky osvojení dítěte homosexuálním párem čeká na vyřešení (Himl, 2013).

1.3 Závěr teoretické části

Homosexualita byla během vývoje lidské společnosti vnímána různě. Přístup k ní byl dán dobovými paradigmaty. Tato paradigmata vycházela z náboženství a postupně se vztahovala také k vědeckému poznání. Podobné názory, jako byly zaznamenány ve světě, je možné nalézt také na našem území.

Homosexualita dříve klasifikována jako parafílie, dnes v České republice oficiálně parafílií není, přesto ji tak někteří lidé vnímají a ve společnosti existuje rozpor v jejím přijímání. Přestože Světová zdravotnická organizace v roce 1992 již nezařadila homosexualitu

do nové, 10. revize MKN-10 (MKN-10, 2012) a toto rozhodnutí bylo následováno dalšími organizacemi po celém světě, pokračuje Velký lékařský slovník z roku 2002 určený pro lékaře a farmaceuty v definici sexuality těmito řádky: „Odchylkou od normální s. je např. homosexualita“ (Vokurka, 2002, s. 755).

Emancipace homosexuality byla a je možné odhadnout, že ještě bude, zdoluhavý proces. Tuto skutečnost dokládá tato práce. Přestože je společnost informována a seznámena s fakty o ní, často převládají zpátečnické názory a v některých případech je tolerance malá. V následující praktické části bakalářské práce se autorka zabývá dotazníkovým šetřením, které bylo provedeno ve vybraném regionu České republiky a jehož cílem bylo zjistit znalosti a názory na homosexualitu vybraného vzorku české společnosti.

2 Praktická část

V praktické části autorka popisuje, jakým způsobem bude probíhat průzkum k ověření znalostí a zjištění názorů na homosexualitu a registrované partnerství ve vybraném regionu České republiky.

2.1 Cíle a výzkumné otázky praktické části bakalářské práce

Hlavním cílem výzkumné části bakalářské práce bylo ověřit znalosti a názory české společnosti na homosexualitu a registrované partnerství. K tomuto zjišťování bylo využito dotazníkového šetření ve vybraném regionu České republiky. Regionem pro tento výzkum byl okres Nymburk. Autorka oslovila respondenty tří věkových skupin. První věková jednotka, oslovená autorkou, byla ve věku od 25 do 35 let, druhá věková jednotka byla od 45 do 55 let a třetí věková jednotka byla od 65 do 75 let. Mezi jednotlivými skupinami byl tedy věkový odstup deseti let.

Dílčí cíle výzkumu:

1. Zjistit počet správných odpovědí o problematice homosexuality u oslovených respondentů.
2. Zjistit, zda existuje rozdíl v toleranci jednotlivých věkových skupin oslovených respondentů vůči homosexuálním párům.
3. Zjistit, kolik respondentů si myslí, že jsou odlišně sexuálně orientované osoby v ČR diskriminovány.
4. Zjistit, kolik oslovených respondentů souhlasí s možností homosexuálních párů adoptovat cizí dítě.

Dílčí výzkumné otázky:

1. Kolik správných odpovědí o problematice homosexuality označí oslovení respondenti?
2. Existuje rozdíl v toleranci jednotlivých věkových skupin oslovených respondentů vůči homosexuálním párům?
3. Kolik oslovených respondentů si myslí, že jsou jinak sexuálně orientované osoby v ČR diskriminovány?

4. Kolik oslovených respondentů souhlasí s možností homosexuálních párů adoptovat cizí dítě?

2.2 Metodika výzkumu

Výzkumným nástrojem byl dotazník.

2.2.1 Dotazníkové šetření

Dotazník obsahoval dvacet otázek a měl čtyři části.

V první části se autorka představila a vysvětlila, jaké jsou důvody průzkumu. Také zde bylo uvedeno, jak správně vyplňovat předložený dotazník. Druhá část měla identifikační účel. Dotazovaní museli splňovat předpoklad, že mají bydliště v okrese Nymburk a že jejich věk odpovídá jedné z uvedených věkových kategorií. Také zde bylo uvedeno, zda dotazník vyplňuje muž nebo žena. Třetí část obsahovala otázky vědomostní, ale i otázky vyjádření svého názoru na homosexualitu a registrovaného partnerství. Otázky byly většinou uzavřené. U sedmi otázek z dvaceti se jednalo o otázky polouzavřené. Čtvrtá závěrečná část obsahovala poděkování. Vzhledem k tomu, že autorka dotazníky předávala osobně, tak se s respondenty domluvila, zda dotazník vyplní ihned nebo kdy a jak ho předají zpět. Ukázku nevyplněného dotazníku lze vyhledat v seznamu příloh na konci této práce (příloha č. 1). Také ukázku vyplněného dotazníku lze nalézt v seznamu příloh na konci této práce (příloha č. 2).

Předvýzkum

Ještě než proběhlo samotné dotazníkové šetření, autorka provedla předvýzkum. Odkaz na online dotazník byl rozeslán elektronickou poštou dvaceti respondentům. Cílem bylo zjistit, zda je dotazník dostatečně srozumitelný a zda jsou otázky formovány jednoznačně. K vyplněnému dotazníku mohli oslovení zaslat e-mailem zpět i komentáře. Na základě těchto komentářů byl dotazník upraven. Některé otázky byly jinak formulovány. Došlo také ke změně pořadí otázek.

2.2.2 Charakteristika zkoumaného souboru

Pro přehlednost řešení, autorka rozdělila základní soubor respondentů- podle pohlaví a dále do tří věkových jednotek. Do první skupiny byli zařazeni respondenti od 25 do 35 let. Druhou skupinu tvořili respondenti ve věku od 45 do 55 let. Třetí skupinu tvořili respondenti staří 65 až 75 let. Mezi jednotlivými skupinami byl věkový odstup deseti let. Podmínka zařazení do některé výzkumné jednotky bylo také to, že bydliště dotazovaných je ve vybraném regionu České republiky. Autorka pro svůj výzkum zvolila okres Nymburk. V technice výběru respondentů byl použit kvótní výběr. Kontrolními znaky bylo pohlaví a zařazení respondentů do věkové jednotky. To proběhlo osobním úsudkem tazatelky. Dotazování prováděla osobně autorka bakalářské práce. Velká část dotazníků byla rozdána v místě bydliště tazatelky. Toto bydliště, Městec Králové, se nachází v okrese Nymburk.

2.3 Výsledky dotazníkového šetření

Rozdáno bylo 100 dotazníků, vrátilo se 100 (100 %) vyplněných dotazníků. Všechny dotazníky splnily daná kritéria.

Tabulka č. 1: Identifikační údaje

N= 100

	Muži			Ženy		
Věk	25-35	45-55	65-75	25-35	45-55	65-75
Počet	17	19	11	18	21	14
Celkem	47			53		
Okres Nymburk	100					
Počet Dotazníků	100					

Z celkového počtu 100 respondentů bylo 47 (47 %) respondentů mužů a 53 (53 %) bylo žen. Ve věku 25-35 let bylo 17 (17 %) mužů a 18 (18 %) žen, celkem 35 (36 %) respondentů. Ve věku 45-55 let bylo 19 (18 %) mužů a 21 (21 %) žen, celkem 40 (39 %) respondentů. Ve věku 65-75 let bylo 11 (11 %) mužů a 14 (14 %) žen, celkem 25 (25 %) respondentů.

Otázka č. 1

Homosexualita označuje sexuální orientaci na osoby stejného pohlaví?

Typ otázky – uzavřená.

Možnost odpovědi: ano, ne.

Správná odpověď: ano

Tabulka č. 2: Homosexualita

N= 100

Věk	Muži			Ženy			Celkem
	25-35	45-55	65-75	25-35	45-55	65-75	
Ano	16	18	11	18	21	14	98
Ne	1	1	0	0	0	0	2
Celkem	17	19	11	18	21	14	100

98x (98 %) oslovení respondenti označili správnou odpověď, že homosexualita označuje sexuální orientaci na osoby stejného pohlaví. Chybnou odpověď označili dotazovaní pouze 2x (2 %).

Otázka č. 2

Homosexuál je pohlavně přitahován a vzrušován jedinci stejného pohlaví jako je on sám?

Typ otázky – uzavřená.

Možnost odpovědi: ano, ne.

Správná odpověď: ano

Tabulka č. 3: Homosexuál

N= 100

Věk	Muži			Ženy			Celkem
	25-35	45-55	65-75	25-35	45-55	65-75	
Ano	17	19	11	18	21	14	100
Ne	0	0	0	0	0	0	0
Celkem	17	19	11	18	21	14	100

U otázky číslo dvě byla respondenty označena 100x (100 %) správná odpověď, že homosexuál je pohlavně přitahován a vzrušován jedinci stejného pohlaví jako je on sám.

Otázka č. 3

„Lesbička“ je označení pro homosexuální ženu?

Typ otázky: uzavřená

Možnost odpovědi: ano, ne.

Správná odpověď: ano

Tabulka č. 4: Lesbička

N= 100

Věk	Muži			Ženy			Celkem
	25-35	45-55	65-75	25-35	45-55	65-75	
X							

Ano	17	19	11	18	21	14	100
Ne	0	0	0	0	0	0	0
Celkem	17	19	11	18	21	14	100

Stejně jako u předchozí otázky byla respondenty 100x (100 %) správně označena odpověď, že „lesbička“ je označení pro homosexuální ženu.

Otázka č. 4

„Gay“ je označení pro homosexuálního muže?

Typ otázky – uzavřená.

Možnost odpovědi: ano, ne.

Správná odpověď: ano

Tabulka č. 5: Gay

N= 100

	Muži			Ženy			Celkem
Věk	25-35	45-55	65-75	25-35	45-55	65-75	X
Ano	17	19	11	18	21	14	100
Ne	0	0	0	0	0	0	0
Celkem	17	19	11	18	21	14	100

Ve čtvrté otázce respondenti označili 100x (100 %) správnou odpověď, že „gay“ je označení pro homosexuálního muže.

Otázka č. 5

Homosexualita- sexuální nemoc?

Typ otázky – uzavřená.

Možnost odpovědi: ano, ne.

Správná odpověď: ne

Tabulka č. 6: Homosexualita (sexuální nemoc)

N= 100

Věk	Muži			Ženy			Celkem
	25-35	45-55	65-75	25-35	45-55	65-75	
Ano	3	6	4	0	4	2	19
Ne	14	13	7	18	17	12	81
Celkem	17	19	11	18	21	14	100

81x (81 %) dotazovaní správně označili odpověď, že homosexualita nepatří mezi sexuální nemoci, zatímco 19x (19 %) chybně označili odpověď, že se o nemoc jedná.

Otázka č. 6

Homosexualitu lze vyléčit?

Typ otázky – uzavřená.

Možnost odpovědi: ano, ne.

Správná odpověď: ne

Tabulka č. 7: Vyléčení homosexuality

N= 100

Věk	Muži			Ženy			Celkem
	25-35	45-55	65-75	25-35	45-55	65-75	
Ano	0	1	0	1	1	0	3

Ne	17	18	11	17	20	14	97
Celkem	17	19	11	18	21	14	100

U této otázky označili respondenti 3x (3 %) odpověď, že homosexualitu lze vyléčit, což je chybná odpověď a 97x (97 %) odpověď, že homosexualitu vyléčit nelze, což je správná odpověď.

Otázka č. 7

Homosexualita je způsobená?

Typ otázky – polouzavřená.

Možnost odpovědi: Vrozenou dispozicí, zkušeností z dětství, snahou být výstřední, jiná možnost.

Správná odpověď: vrozenou dispozicí

Tabulka č. 8: Co způsobuje homosexualitu

N= 100

	Muži			Ženy			Celkem
Věk	25-35	45-55	65-75	25-35	45-55	65-75	x
Vrozenou dispozicí	15	16	6	17	20	12	86
Zkušeností z dětství	1	1	2	0	0	0	4
Snahou být výstřední	1	2	3	1	1	2	10
Jiná možnost	0	0	0	0	0	0	0

Celkem	17	19	11	18	21	14	100
---------------	----	----	----	----	----	----	-----

86x (86 %) respondenti označili správnou odpověď, že homosexualita je způsobena vrozenou dispozicí. 4x (4 %) označili, že homosexualitu zapříčinila zkušenost z dětství a 10x (10 %) zvolili odpověď, že se jedná o snahu homosexuálního jedince být výstřední. Žádný respondent neuvedl jinou možnost.

Otázka č. 8

Homosexualita je projev lidské zvrácenosti a měla by být trestána?

Typ otázky – uzavřená.

Možnost odpovědi: ano, ne.

Správná odpověď: ne

Tabulka č. 9. Trestnost homosexuality

N= 100

Věk	Muži			Ženy			Celkem
	25-35	45-55	65-75	25-35	45-55	65-75	
Ano	0	1	4	0	0	14	19
Ne	17	18	7	18	21	0	81
Celkem	17	19	11	18	21	14	100

U otázky, zda je homosexualita projev lidské zvrácenosti a měla by být trestána, dotazovaní označili 19x (19 %) chybnou a 81x (81 %) správnou odpověď.

Otázka č. 9

Mohou v České republice homosexuální jedinci uzavírat registrované partnerství?

Typ otázky – uzavřená.

Možnost odpovědi: ano, ne.

Správná odpověď: ano

Tabulka č. 10: Registrované partnerství v ČR

N= 100

Věk	Muži			Ženy			Celkem
	25-35	45-55	65-75	25-35	45-55	65-75	
Ano	16	16	8	18	20	13	91
Ne	1	3	3	0	1	1	9
Celkem	17	19	11	18	21	14	100

91x (91%) respondenti označili správnou odpověď, že homosexuální jedinci v České republice mohou uzavírat registrované partnerství a 9x (9 %) chybnou odpověď, že nemohou.

Otázka č. 10

Je v České republice možná adopce cizího dítěte registrovanými homosexuálními páry?

Typ otázky – uzavřená.

Možnost odpovědi: ano, ne.

Správná odpověď: ne

Tabulka č. 11: Adopce a registrované homosexuální páry v ČR

N= 100

	Muži	Ženy	Celkem
--	------	------	--------

Věk	25-35	45-55	65-75	25-35	45-55	65-75	X
Ano	9	6	2	7	6	3	33
Ne	8	13	9	11	15	11	67
Celkem	17	19	11	18	21	14	100

33x (33 %) respondenti chybně označilo odpověď, že v České republice je možná adopce cizího dítěte registrovanými homosexuálními páry, zatímco 67x (67 %) respondenti zvolili správnou odpověď, že adopce možná není.

Otázka č. 11

Homosexuální lidé by se měli snažit o život?

Typ otázky – uzavřená.

Možnost odpovědi: v pohlavní zdrženlivosti, snažit se o heterosexuální přizpůsobení, jak sami cítí.

Správnou odpověď nelze stanovit.

Tabulka č. 12: Jak mají žít homosexuální lidé

N= 100

	Muži			Ženy			Celkem
Věk	25-35	45-55	65-75	25-35	45-55	65-75	X
V pohlavní zdrženlivosti	0	0	0	0	0	1	1
Snažit se o heterosexuální přizpůsobení	1	1	1	1	2	3	9
Jak sami cítí	16	18	10	17	19	10	90
Celkem	17	19	11	18	21	14	100

Pouze 1x (1 %) byla dotazovanými označena odpověď, že homosexuální lidé, by se měli snažit o život v pohlavní zdrženlivosti. Odpověděla tak jedna žena z nejstarší kategorie, což je 1 %. 9x (9 %) byla označena odpověď, že by se měli snažit o heterosexuální přizpůsobení. Z kategorie 25-35 let 2x (2 %), z kategorie 45-55 let 3x (3 %) a z kategorie 65-75 let 4x (4%) respondentů. 90x (90 %) byla dotazovanými zvolena odpověď, že by měli žít tak, jak se sami cítí.

Otázka č. 12

Vadí Vám homosexuální páry na veřejnosti? (vyberte jednu možnost)

Typ otázky – polouzavřená.

Možnost odpovědi: ano; ne; nemám zkušenost; podle toho, zda se jedná o muže nebo o ženy; nevadí, ale vadí mi veřejné projevy fyzické náklonnosti; nedokážu posoudit; jiná možnost (uveďte).

Správnou odpověď nelze stanovit.

Tabulka č. 13: Názor na homosexuální páry na veřejnosti

N= 100

Věk	Muži			Ženy			Celkem
	25-35	45-55	65-75	25-35	45-55	65-75	
Ano	1	5	3	1	0	1	11
Ne	14	7	3	10	12	6	52
Nemám zkušenost	0	2	1	1	2	1	7
Podle toho, zda se jedná o muže nebo ženy	1	3	1	0	0	0	5
Nevadí, ale	1	2	2	6	7	5	23

vadí mi veřejné projevy fyzické náklonnosti							
Nedokážu posoudit	0	0	1	0	0	1	2
Jiná možnost	0	0	0	0	0	0	0
Celkem	17	19	11	18	21	14	100

U této otázky respondenti 11x (11%) označili odpověď, že jim vadí homosexuální páry na veřejnosti. Z toho v kategorii 25-35 let byla tato možnost zvolena 2x (2%), v kategorii 45-55 let 5x (5 %) a v kategorii 65-75 let 4x (4%). 52x (52%) byla respondenty označena možnost, že jim nevadí homosexuální páry na veřejnosti. Z toho 34x (34 %) z kategorie 25-35 let, 19x (19 %) z kategorie 45-55 let a 9x (9 %) z kategorie 65-75 let. 7x (7%) byla respondenty zvolena možnost, že nemá zkušenost. U této odpovědi 1x (1 %) z kategorie 25-35 let, 4x (4 %) z kategorie 45-55 let a 2x (2 %) z kategorie 65-75 let. Celkem 5x (5%) respondenti zvolili odpověď, že záleží na tom, zda se jedná o muže nebo ženy. Podle věku byly odpovědi následující- 1x (1 %) v kategorii 25-35 let, 3x (3 %) v kategorii 45-55 let a 1x (1 %) v kategorii 65-75 let. 23x (23%) respondenti označili odpověď, že jim homosexuální páry na veřejnosti nevadí, ale vadí jim projevy fyzické náklonnosti. V kategorii 25-35 let tak respondenti odpověděli 7x (7 %) respondentů, z kategorie 45-55 let 9x (9%) a z kategorie 65-75 let 7x (7 %). 2x (2%) respondenti nedokázalo posoudit, zda jim to vadí. Oba jsou z kategorie 65-75 let. Nikdo neoznačil jinou možnost.

Otázka č. 13

Znáte někoho z okolí, kdo je homosexuální?

Typ otázky – uzavřená.

Možnost odpovědi: ano, ne, nevím, nejsem si jistý.

Správnou odpověď nelze stanovit.

Tabulka č. 14: Homosexuálové v okolí dotazovaného

N= 100

Věk	Muži			Ženy			Celkem
	25-35	45-55	65-75	25-35	45-55	65-75	
Ano	15	17	5	17	18	7	79
Ne	2	2	5	0	0	4	13
Nevím, nejsem si jistý	0	0	1	1	3	3	8
Celkem	17	19	11	18	21	14	100

Z celkového počtu 100 respondentů byla odpověď, že zná ve svém okolí někoho, kdo je homosexuální, označena 79x (79 %). V kategorii 25-35 let byla dotazovanými tato odpověď označena 32x (32 %), v kategorii 45-55 let 35x (35 %) v kategorii 65-75 let 12x (12%). Odpověď, že ve svém okolí nezná žádného homosexuálního jedince, byla respondenty označena 13x (13 %). V kategorii 25-35 let byla tato odpověď označena 2x (2%), v kategorii 45-55 let také 2x (2 %) a v kategorii 65-75 let 9x (9 %). 8x (8 %) byla dotazovanými zvolena odpověď, že si není jista, zda homosexuálního jedince zná. Z kategorie 25-35 let byla tato odpověď zvolena 1x (1 %), v kategorii 45-55 let 3x (3 %) a v kategorii 65-75 let 4x.

Otázka č. 14

Byl by pro Vás problém bydlet v jednom bytě s homosexuálem?

Typ otázky – uzavřená.

Možnost odpovědi: ano, ne.

Správnou odpověď nelze stanovit.

Tabulka č. 15: Společný byt s homosexuálem

N= 100

Věk	Muži			Ženy			Celkem
	25-35	45-55	65-75	25-35	45-55	65-75	
Ano	7	11	6	5	4	3	36
Ne	10	8	5	13	17	11	64
Celkem	17	19	11	18	21	14	100

Odpověď, že by pro ně nebyl problém bydlet v jednom bytě s homosexuálem, byla respondenty označena 64x (64 %). Z toho byla respondenty tato odpověď zvolena 23x (23 %) z kategorie 25-35 let, 25x (25 %) z kategorie 45-55 let a 16x (16 %) z kategorie 65-75 let. 36x (36 %) naopak byla zvolena odpověď, že by pro ně byl problém bydlet v jednom bytě s homosexuálem. V kategorii 25-35 let odpověď, že by to byl problém, byla respondenty označena 12x (12 %), v kategorii 45-55 let 15x (15%) a v kategorii 65-75 let 9x (9 %).

Otázka č. 15

Jak byste přijal/a sdělení, že je Vaše dítě homosexuální?

Typ otázky – uzavřená.

Možnost odpovědi: Své dítě toleruji, toto sdělení bych přijal/a bez problémů; snažil/a bych se, s tímto sdělením smířit, ale byl/a bych zklamaná/ý; přerušila bych s ním styky.

Správnou odpověď nelze stanovit.

Tabulka č. 16: Homosexualita u vlastního dítěte

N= 100

Věk	Muži			Ženy			Celkem
	25-35	45-55	65-75	25-35	45-55	65-75	
Své dítě toleruji, toto sdělení bych přijal/a bez problémů	9	3	4	11	6	9	42
Snažil/a bych se, s tímto sdělením smířit, ale byl/a bych zklamaná/ý	8	16	7	7	15	5	58
Přerušila bych s ním styky	0	0	0	0	0	0	0
Celkem	17	19	11	18	21	14	100

Jak by dotazovaní přijali, že je jejich dítě homosexuální, respondenti odpověď, že své dítě tolerují a toto sdělení by přijali bez problémů, označili 42x (42 %). Z toho v kategorii 25-35 let tato odpověď byla respondenty označena 20x (20%), v kategorii 45-55 let 9x (9%) a v kategorii 65-75 let byla tato odpověď označena 13x (13 %). 58x (58 %) byla dotazovanými označena odpověď, že by se snažilo s tímto sdělením smířit, ale byli by zklamaní. Z toho v kategorii 25-35 let byla tato odpověď označena 15x (15 %), v kategorii

45-55 let 31x (31 %) a v kategorii 65-75 let 12x (12 %). Žádný z dotazovaných nezvolil odpověď, že by s dítětem přerušil styky.

Otázka č. 16

Přijala byste pozvání účastnit se pochodu Prag Praid?

Typ otázky – polouzavřená.

Možnost odpovědi: ano, ne (vysvětlíte proč?), nevím, o co jde.

Správnou odpověď nelze stanovit.

Tabulka č. 17: Osobní účast na pochodu Prag Praid

N= 100

Věk	Muži			Ženy			Celkem
	25-35	45-55	65-75	25-35	45-55	65-75	
Ano	5	4	4	6	7	4	30
Ne	10	14	5	10	11	7	57
Nevím, o co jde	2	1	2	2	3	3	13
Celkem	17	19	11	18	21	14	100

30x (30 %) dotazovaní označili odpověď, že by přijali pozvání účastnit se pochodu Prag Praid. V kategorii 25-35 let byla respondenty tato odpověď zvolena 11x (11 %), v kategorii 45-55 let byla tato odpověď zvolena 11x (11 %) a v kategorii 65-75 let byla tato odpověď označena 8x (8 %). 57x (57 %) byla označena odpověď, že by toto pozvání nepřijali. Zde měli respondenti možnost uvést, proč by pozvání nepřijaly. V kategorii 25-35 let byla respondenty tato odpověď označena 20x (20 %). Důvody, proč by pozvání nepřijali, měli oslovení možnost vysvětlit. 15x respondenti volbu této možnosti nevysvětlili. 5x respondenti možnost vysvětlení důvodů nepřijetí pozvání využili. Uváděné důvody:

„Nejsem homosexuál“; „Necítil bych se ve své kůži, i když mi homosexualita nevádí“; „Nemám ráda hromadné akce“; „Nejsem zastáncem hromadných veřejných pochodů a demonstrací“; „Nevyhledávám společnost homosexuálů“. V kategorii 45-55 let dotazovaní volili odpověď, že by se tohoto pochodu nezúčastnili 25x (25 %). 18x oslovení neuvedli důvody, proč by se nezúčastnili. 7x důvody neúčasti uvedli. Jejich odpovědi zněly: „Netoužím být ve společnosti homosexuálů“; „Neúčastním se hromadných akcí“; „Jsem heterosexuál“; „Nejsem jinak sexuálně orientovaný“; „Vadí mi výstřední chování některých z nich“; „Nemám ráda projevy intimností na veřejnosti“; „Nepodporuji veřejné manifestace“. V kategorii 65-75 let dotazovaní označili tuto odpověď 12x (12 %). 6x se dotazovaní nevyjádřili, proč by účast na pochodu nepřijali. 6x důvody uvedli: „Nerad se na ně dívám“; „Moc se mi nechce chodit“; „Netýká se mě to“; „Kvůli stáří“; „Zdravotní důvody“; „Nevidím důvod, proč bych měla“. 13x (13 %) byla zvolena odpověď, že neví, o co jde. V kategorii 25-35 let odpověď byla označena 4x (4 %), v kategorii 45-55 let také 4x (4 %) a v kategorii 65-75 let 5x (5 %).

Otázka č. 17

Myslíte si, že jsou jinak sexuálně orientované osoby v ČR diskriminovány?

Typ otázky – polouzavřená.

Možnost odpovědi: ano (uved'te v čem a jak?), ne, nedokážu posoudit.

Správnou odpověď nelze stanovit.

Tabulka č. 18: Diskriminace jinak sexuálně orientovaných osob v ČR

N= 100

Věk	Muži			Ženy			Celkem
	25-35	45-55	65-75	25-35	45-55	65-75	
Ano	7	2	2	6	3	4	24
Ne	3	10	3	2	9	5	32
Nedokážu	7	7	6	10	9	5	44

posoudit							
Celkem	17	19	11	18	21	14	100

24x (24 %) byla dotazovanými označena možnost, že jsou homosexuální páry žijící ve společném svazku v ČR diskriminovány. Pokud respondenti uvedli tuto možnost, mohli také zdůvodnit, v čem a jak si myslí, že jsou diskriminováni. 14x dotazovaní neuvedli důvod volby této možnosti. 10x dotazovaní uvedli tyto důvody: „Chování některých lidí-posměch“; „Nemají možnost adoptovat děti“(objevilo se celkem 5x); „Lidé na ně koukají jako na nemocné“; „Předsudky společnosti“; „Jsou terčem posměchu“. 32x (32 %) byla označena možnost, že diskriminováni nejsou a 44x (44 %) byla zvolena odpověď, že dotazovaný nedokáže posoudit, zda diskriminováni jsou.

Otázka č. 18

Souhlasíte s tím, že homosexuálové mohou uzavírat registrované partnerství?

Typ otázky – polouzavřená.

Možnost odpovědi: ano (zdůvodněte), ne (zdůvodněte).

Správnou odpověď nelze stanovit.

Tabulka č. 19: Souhlas s registrovaným partnerstvím u homosexuálů

N= 100

	Muži			Ženy			Celkem
Věk	25-35	45-55	65-75	25-35	45-55	65-75	X
Ano	17	18	11	18	21	13	98
Ne	0	1	0	0	0	1	2
Celkem	17	19	11	18	21	14	100

98x (98 %) respondenti označili možnost, že souhlasí s tím, aby homosexuálové mohli uzavírat registrované partnerství. Z toho v kategorii 25-35 let byla respondenty tato možnost označena 35x (35 %). 16x respondenti uvedli důvody pro tuto odpověď. Tyto důvody jsou: „Mají mít stejná práva jako heterosexuálové“(2x); „Jsou to normální lidé, kteří mají právo žít bez jakéhokoli omezení“; „Informace o zdravotním stavu partnera“(2x); „Nárok na majetek po smrti partnera“; „Mají právo na rodinný, plnohodnotný život“; „Každý má právo být šťastný“; „Proč ne, když se mají rádi“; „Mají právo na majetek a bydlení“; „Za svou orientaci nemohou a mají právo trávit život s osobou, kterou milují, včetně práv, které partnerství přináší“; „Je to výhodnější při právních úkonech (informace o zdravotním stavu partnera, dědictví“(2x); „Je to pouze formality“; „Je to každého věc“(2x). 19x respondenti neuvedli důvody volby této odpovědi. V kategorii 45-55 let byla respondenty vybrána tato možnost 39x (39 %). Důvody volby této možnosti uvedli respondenti 18x. Tyto důvody jsou: „Je to jejich volba“(3x); „Je to lepší, než aby střídali partnery“; „Mohou dědit“(4x); „Sdělení informací o zdravotním stavu“(2x); „Možnost soužití v páru by měla být pro každého“; „Občansko-právní vztahy“; „Ať mají stejná práva jako ostatní“; „Ať si každý zařídí život, jak chce“; „Jejich chování vůči sobě je často lepší než v normálním manželství“; „Svoboda rozhodovat o svém životě“; „Někdy mají hezčí vztah, jak muž a žena“; „Pokud tolerujeme jejich sexuální orientaci, měli by mít právo i na oficiální svazek“. 21x dotazovaní důvody volby této možnosti neuvedli. V kategorii 65-75 let uvedli respondenti tuto možnost 24x (24 %). 11x respondenti uvedli důvody volby. Tyto důvody jsou: „Za svou orientaci nemohou, mají právo žít ve dvojici“; „Mají právo, být šťastní“(2x); „Stejná práva jako heterosexuálové“(2x); „Právní vztah“(3x); „Aby jim mohli být podávány informace o tom druhém“(2x); „Není důvod, proč ne“. 13x dotazovaní svou odpověď nevysvětlili. 2x (2 %) byla označena možnost, že dotazovaní jsou proti uzavírání registrovaného partnerství. Z kategorie 45-55 let byla tato možnost označena 1x (1%), a to mužem. Jeho důvod zněl: „Je to proti přírodě a proti pánu bohu“. Z kategorie 65-75 let byla tato možnost označena 1x (1 %). Respondentka jako důvod uvedla náboženské vyznání.

Otázka č. 19

Souhlasíte s tím, že registrované homosexuální páry mohou adoptovat cizí dítě?

(vyberte jednu z možností – ANO, souhlasím s adopcí nebo NE, nesouhlasím a k ní vyberte možnosti, které Vás k této odpovědi vedou).

Typ otázky – polouzavřená.

Možnost odpovědi:

ANO + výběr z možností (dítě, které by žilo v dětském domově, bude mít zázemí; dítě bude vychovááno s láskou; o tyto děti se nemusí starat stát; měli by mít možnost mít děti, aby nebyli diskriminováni; jiné- tyto důvody uveďte).

NE + výběr z možností (dítěti se budou posmívat; dítěti budou chybět vzory- podle toho, jaké pohlaví v rodině chybí; náboženství nepřipouští tuto možnost; jiné- tyto důvody uveďte).

Správnou odpověď nelze stanovit.

Tabulka č. 20: Názor na adopci cizího dítěte registrovanými homosexuálními páry

V této tabulce je vyhodnoceno, kolik respondentů souhlasí nebo nesouhlasí s adopcí cizího dítěte registrovanými homosexuálními páry.

N= 100

	Muži			Ženy			Celkem
Věk	25-35	45-55	65-75	25-35	45-55	65-75	X
Ano	12	13	4	17	17	12	75
Ne	5	6	7	1	4	2	25
Celkem	17	19	11	18	21	14	100

75x (75 %) ze 100 označili respondenti možnost, že souhlasí s tím, aby homosexuální páry mohly adoptovat cizí dítě. Tato možnost byla zvolena z kategorie 25-35 let 29x (29 %), z kategorie 45-55 let 30x (30 %) a z kategorie 65-75 16x (16 %). Možnost, že s adopcí

cizího dítěte homosexuálními registrovanými páry nesouhlasí, byla respondenty označena 25x ze 100. Z věkové kategorie 25-35 let byla respondenty tato možnost označena 6x (6 %), z věkové kategorie 45-55 let byla tato možnost označena 10x (10 %) a z věkové kategorie 65-75 let byla tato možnost označena 9x (9 %).

Tabulka č. 21: Zdůvodnění souhlasu nebo nesouhlasu s adopcí cizího dítěte homosexuálními registrovanými páry

Důvody, které vedly respondenty k tomu, proč souhlasí s možností, aby homosexuální registrované páry mohli nebo nemohli adoptovat cizí dítě, jsou vyhodnoceny v následující tabulce.

Věk	Muži			Ženy			Celkem
	25-35	45-55	65-75	25-35	45-55	65-75	X
Důvody souhlasu	Všechny důvody výběru						N=121
Dítě, které by živo v dětském domově, bude mít zázemí	7	8	0	10	7	5	37
Dítě bude vychováváno s láskou	7	7	2	14	8	9	47
O tyto děti se nemusí starat stát	4	2	0	4	1	0	11
Měli by mít možnost mít děti, aby nebyli diskriminováni	6	4	2	9	3	0	24
Jiné (uved'te)	1	0	0	1	0	0	2

Celkem	25	21	4	38	19	14	121
Důvody nesouhlasu	Všechny důvody výběru						N=27
Dítěti se budou posmívat	0	2	0	0	1	2	5
Dítěti budou chybět vzory	5	4	7	1	4	0	21
Náboženství nepřipouští tuto možnost	0	1	0	0	0	0	1
Jiné (uveďte)	0	0	0	0	0	0	0
Celkem	5	7	7	1	5	2	27

U možnosti, kdy respondenti odpověděli „ANO“, měli na výběr z pěti možností důvodů volby souhlasu. Mohli označit všechny důvody, které je k této odpovědi vedou. Dotazovaní označili celkem 121 možností.

Možnost, že dítě, které by žilo v dětském domově, bude mít zázemí, byla respondenty označena 37x (30,6 %). Možnost, že adoptované dítě bude vychováváno s láskou, byla respondenty označena 47x (38,8 %). Možnost, že se o tyto děti nemusí starat stát, byla dotazovanými označena 11x (9,1 %). Odpověď, že by registrované homosexuální páry měly mít možnost vychovávat cizí adoptované dítě, aby tyto páry nebyly diskriminovány, byla dotazovanými označena 24x (19,8 %). 2x (1,7 %) respondenti označili jiné důvody. Jeden respondent, který označil tuto možnost, uvedl, že adoptováním dítěte vznikne úplná rodina a druhý respondent uvedl, že muži nemohou porodit oproti ženám dítě.

Pokud dotazovaní zvolili odpověď NE, měli na výběr ze čtyř možností, při čemž mohli označit všechny důvody, které odpovídají jejich názoru. Dotazovaní označili celkem 27 možností, které je k této odpovědi vedou. Možnost, že by se adoptovanému dítěti ostatní posmívali, byla respondenty označena 5x (18,5 %). Možnost, že dítěti budou chybět

vzory, a to podle toho, jaké pohlaví v rodině chybí, byla respondenty označena 21x (77,8 %). 1x (3,7 %) byla dotazovaným označena možnost, že důvodem nesouhlasu s adopcí je náboženství, které tuto možnost nepřipouští. Žádný respondent neoznačil možnost „jiné důvody“.

Otázka č. 20

Kdo měl vliv na Váš názor na homosexualitu?

Typ otázky – polouzavřená, možno uvádět maximálně tři odpovědi.

Možnost odpovědi: církev, náboženská organizace; rodiče, příbuzní; škola, učitelé; televize, média; kamarádi; nikdo mě neovlivnil; jiná možnost- jaká.

Správnou odpověď nelze stanovit.

Tabulka č. 22: Vliv okolí na názor dotazovaného na homosexualitu

N= 137

Věk	Muži			Ženy			Celkem
	25-35	45-55	65-75	25-35	45-55	65-75	
Církev, náboženská organizace	0	2	0	0	2	1	5
Rodiče, příbuzní	1	4	3	1	5	2	16
Škola, učitelé	2	3	1	1	4	1	12
Televize, média	4	2	1	3	3	2	15
Kamarádi	4	4	2	5	3	2	20
Nikdo mě neovlivnil	10	12	9	14	13	10	68

Jiná možnost – jaká?	0	0	0	0	1	0	1
Celkem	21	27	16	24	31	18	137

Dotazovaní mohli označit maximálně 3 možnosti, kdo je ovlivnil v názoru na homosexualitu. Celkem označili 137 možností. Možnost, že dotazovaného v názoru na homosexualitu ovlivnila církev nebo náboženská organizace, byla respondenty označena 5x (3,6 %). Možnost, že dotazovaného ovlivnili rodiče nebo příbuzní, byla respondenty označena 16x (11,7 %). 12x (8,8 %) byla respondenty označena možnost, že ho ovlivnila škola nebo učitelé. Možnost, že dotazovaní byli ovlivněni televizí nebo médií, byla respondenty označena 15x (11 %). Možnost, že je ovlivnili kamarádi, byla respondenty označena 20x (14,6%). 68x (49,6%) byla respondenty označena možnost, že je nikdo neovlivnil. „Jiná možnost“ byla označena 1x (0,7 %). Tuto možnost označila žena z věkové kategorie 45-55 let. Jako „jiná možnost“ bylo uvedeno, že byla ovlivněna osobní zkušeností z okruhu svých známých.

2.4 Komparace dat

Dílčí cíl č. 1: **Zjistit, počet správných odpovědí o problematice homosexuality u oslovených respondentů.**

Výzkumná otázka č. 1: **Kolik správných odpovědí o problematice homosexuality označí oslovení respondenti?**

V dotazníkovém šetření se k této výzkumné otázce vztahovaly otázky č. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 a 10. Tyto vědomostní otázky jsou uvedeny a vyhodnoceny v následující tabulce:

N=1000 odpovědí

Dotazníková položka	Správné odpovědi	Chybné odpovědi
---------------------	------------------	-----------------

Otázka č. 1	Homosexualita označuje sexuální orientaci na osoby stejného pohlaví?	98 (98 %)	2 (2 %)
Otázka č. 2	Homosexuál je pohlavně přitahován a vzrušován jedinci jako je on sám	100 (100 %)	0 (0 %)
Otázka č. 3	„Lesbička“ je označení pro homosexuální ženu	100 (100 %)	0 (0 %)
Otázka č. 4	„Gay“ je označení pro homosexuálního muže	100 (100 %)	0 (0 %)
Otázka č. 5	Homosexualita patří mezi sexuální nemoci?	81 (81 %)	19 (19 %)
Otázka č. 6	Homosexualitu lze vyléčit?	97 (97 %)	3 (3 %)
Otázka č. 7	Homosexualita je způsobená?	86 (86 %)	14 (14 %)
Otázka č. 8	Homosexualita je projev lidské zvrácenosti a měla by být trestána?	81 (81 %)	19 (19 %)
Otázka č. 9	Mohou v ČR homosexuální jedinci uzavírat registrované partnerství?	91 (91 %)	9 (9 %)
Otázka č. 10	Je v ČR možná adopce cizího dítěte registrovanými homosexuálními páry?	67 (67 %)	33 (33 %)
Celkem		901 (90,1 %)	99 (9,9 %)

Vyhodnocením 10 vědomostních otázek bylo zjištěno, že oslovení respondenti označili 901x (90,1 %) správnou odpověď z 1000 možných odpovědí. To svědčí o dobrých znalostech faktů oslovených respondentů o tématice homosexuality.

Autorka dále sledovala, kolik dotazovaných respondentů má o homosexualitě dobré znalosti z pohledu vyhodnocení vědomostních otázek u jednotlivců. Bylo stanoveno, že dobré znalosti měl dotazovaný, u něhož v dotazníku byly přípustné maximálně 2 chybně označené odpovědi z 10 vědomostních otázek.

Vyhodnocení tohoto limitu znalostí uvádí tato tabulka:

N=100 respondentů

Věk	Muži			Ženy			Celkem
	25-35	45-55	65-75	25-35	45-55	65-75	
0 chyb	6	6	4	10	9	7	42
1 chyba	6	7	4	6	11	5	39
2 chyby	1	4	1	1	1	1	9
Celkem	13	17	9	17	21	13	90

Vyhodnocením stanoveného limitu bylo zjištěno, že celkem 90 respondentů ze 100 má dobré znalosti tématiky týkající se homosexuality.

Dílčí cíl č. 2: **Zjistit, zda existuje rozdíl v toleranci jednotlivých věkových skupin oslovených respondentů vůči homosexuálním párům?**

Výzkumná otázka č. 2: **Existuje rozdíl v toleranci jednotlivých věkových skupin oslovených respondentů vůči homosexuálním párům?**

Autorka se domnívá, že tolerance jednotlivých věkových skupin oslovených respondentů vůči homosexuálním párům je nepřímo úměrná jejich věku (s přibývajícím věkem

oslovených respondentů klesá tolerance vůči homosexuálním párům). V dotazníkovém šetření se k této výzkumné otázce vztahovaly otázky č. 11, 12, 14, 15, 16, 18 a 19. U všech těchto otázek mohl respondent vyjádřit svůj názor na homosexualitu tak, že odpověď měl na výběr, popřípadě u některých otázek mohl doplnit svou vlastní odpověď. Jedna z nabízených odpovědí byla jednoznačně vyjadřující toleranci homosexuálního chování.

Tento tolerantní přístup je vyhodnocen v následující tabulce:

Dotazníková položka		Tolerantní přístup (počet respondentů)		
		Věková skupina 25-35 (N=245)	Věková skupina 45-55 (N=280)	Věková skupina 65-75 (N=175)
Otázka č. 11 Homosexuální lidé by se měli snažit o život?	jak sami cítí	33 (94,3 %)	36 (90 %)	20 (80 %)
Otázka č. 12 Vadí Vám homosexuální páry na veřejnosti?	ne	24 (68,6 %)	19 (47,5 %)	9 (36 %)
Otázka č. 14 Byl by problém	ne	23 (65,7 %)	25 (62,5 %)	16 (64 %)

bydlet s homosexuálem?				
Otázka č. 15 Jak byste přijal sdělení, že je Vaše dítě homosexuální?	své dítě toleruji, toto sdělení bych přijal/a bez problémů	20 (57,1 %)	9 (22,5 %)	13 (52 %)
Otázka č. 16 Přijal byste pozvání účastnit se pochodu Prag Praid?	ano	11 (31,4 %)	11 (27,5 %)	8 (32 %)
Otázka č. 18 Souhlasíte, že homosexuálové mohou uzavírat registrované partnerství?	ano	35 (100 %)	39 (97,5 %)	24 (96 %)
Otázka č. 19 Souhlasíte s tím, že registrované homosexuální páry mohou adoptovat cizí dítě?	ano	29 (82,9 %)	30 (75 %)	16 (64 %)
Celkem		175 (71,4 %)	169 (60,4 %)	106 (60,6 %)

Pokud budeme sledovat tolerantní přístup vůči homosexuálním párům u jednotlivých skupin oslovených respondentů, můžeme konstatovat, že pouze nejmladší kategorie (25-35 let) je tolerantnější než zbývající dvě kategorie, které se nijak výrazně v názorech neliší a mezi nimi neexistuje výrazný rozdíl. V 7 otázkách týkajících se tolerantního přístupu odpovídalo v kategorii 25-35 let 35 respondentů, v kategorii 45-55 let 40 respondentů a v kategorii 65-75 let 25 respondentů. Odpovědi, které jednoznačně vyjadřují tolerantní přístup, byly v kategorii 25-35 let označeny celkem 175x (71,5 %) z 245 možných odpovědí, v kategorii 45-55 let 169x (60,4 %) z 280 možných odpovědí a v kategorii 65-75 let 106x (60,6 %) ze 175 možných odpovědí. Autorkou vyslovená domněnka, že tolerance jednotlivých věkových skupin oslovených respondentů vůči homosexuálním párům je nepřímo úměrná jejich věku (s přibývajícím věkem oslovených respondentů klesá tolerance vůči homosexuálním párům) se potvrdila u otázky č. 11, 12, 18 a 19. Je možné, že tolerance může být subjektivní pouze v dotazníku. Respondenti mají dobré znalosti faktů o homosexualitě a vědí, jak se očekává, že budou odpovídat. V reálném životě ale může být jejich přístup jiný, méně tolerantní.

Dílčí cíl č. 3: **Zjistit, kolik oslovených respondentů si myslí, že jsou jinak sexuálně orientované osoby v ČR diskriminovány.**

Výzkumná otázka č. 3: **Kolik oslovených respondentů si myslí, že jsou jinak sexuálně orientované osoby v ČR diskriminovány?**

N=100 respondentů

Dotazníková položka		Ano	Ne	Nedokážu posoudit
Otázka č. 17	Myslíte si, že jsou jinak sexuálně orientované osoby v ČR diskriminovány?	24 (24%)	32 (32 %)	44 (44%)

U této otázky možnost ne- tedy, že osoby s jinou sexuální orientací nejsou diskriminovány,

byla označena 32x (32 %). Možnost ano- že diskriminováni jsou a možnost, že tuto otázku dotazovaný nedokáže posoudit, byly označeny dohromady 68x (68 %).

Dílčí cíl č. 4: **Zjistit, kolik oslovených respondentů souhlasí s možností homosexuálních párů adoptovat cizí dítě?**

Výzkumná otázka: **Kolik oslovených respondentů souhlasí s možností homosexuálních párů adoptovat cizí dítě?**

N=100 respondentů

Dotazníková položka		Ano	Ne
Otázka č. 19	Souhlasíte s tím, že registrované homosexuální páry mohou adoptovat cizí dítě?	75 (75 %)	25 (25 %)

S adopcí cizího dítěte homosexuálními páry souhlasí 75 (75 %) respondentů, nesouhlasí 25 (25%).

2.5 Diskuze k dotazníkovému šetření

Znalosti faktů o homosexualitě v okrese Nymburk, jak dokazuje tato práce, jsou na vysoké úrovni. Tolerance- je rovněž velká. V české společnosti ovšem i dnes stále přetrvávají názory, že se jedná o aberaci, výstřední jednání, módní výstřelek, výsledek volby, která rozhodně není dána vrozenou dispozicí. Je smutné, když se podobným způsobem vyjadřují představitelé z řad politiků, kteří značně ovlivňují názory svých voličů, jak tomu je například u lidoveckého poslance Jiřího Čunka, který se vůči této minoritě prezentuje velice nelichotivě. S jeho postoji je často možné se seznámit ve veřejných médiích, a to jak

v tisku, tak v televizním vysílání. Autorka této práce byla šokována, když v pořadu České televize „Máte slovo“ ze dne 8. prosince 2016 vyslechla jeho stanoviska, že homosexualita je tělesná vada a že by žádný homosexuální jedinec neměl mít možnost vychovávat děti, protože jim budou chybět vzory chování pohlaví, které v registrovaném partnerství chybí. Tyto zpátečnické názory je třeba české společnosti pomocí argumentů vyvracet. Každý člověk včetně homosexuálů si zaslouží žít plnohodnotný a uspokojivý život. A to je také jeden z důvodů vzniku této práce.

Reakce respondentů

Autorka díky tomu, že s respondenty komunikovala osobně, měla možnost vyslechnout jejich připomínky k tomuto choulostivému tématu. Setkala se s kladným přijetím a vstřícným postojem. Oslovené osoby zajímalo, z jakého důvodu mají dotazník vyplnit, jaký studijní obor a na jaké vysoké škole autorka studuje. Mezi oslovenými byli i dva mladí homosexuální muži, které autorka vyučovala v nedávné minulosti v povinném předmětu, který je ve Školním vzdělávacím programu Základní školy Městec Králové nazván „Výchova k občanství a zdraví“. Vzhledem k vzájemnému přátelskému vztahu a otevřenosti obou oslovených, měla možnost zeptat se i na otázky jejich osobních zkušeností s tolerancí homosexuality. Nejzajímavější z jejich postřehů je popis, jak prožili svůj coming out. Oba vnitřně bojovali se svojí sexuální preferencí. Oba se snažili o heterosexuální sblížení s dívkou, které nevyšlo. Oba se nakonec veřejně přiznali ke své orientaci. Přijetí okolím a kamarády proběhlo bez problémů. U jednoho z nich i rodina přijala tento fakt s pochopením. Tento mladý muž od dětství navštěvoval zájmové kroužky s uměleckým zaměřením. Jeho nadání se projevovalo v tanci a malbě. Proto i jeho studium směřovalo k módnímu návrhářství, kde svůj talent mohl uplatnit. Rodina tušila, že je gay delší dobu. Situace druhého mladíka nebyla zdaleka tak jednoduchá. Otec tento fakt nepřijal. Začal inklinovat k alkoholu. Vztahy i v současné době jsou problematické a napjaté. Tento mladík vystudoval vysokou školu veterinární. Nejen tyto dva respondenti spontánně reagovali na otázku číslo 16, kde byl zjišťován názor na účast v pochodu Prag Praid, kterého se mnozí oslovení respondenti sami účastní. První ze jmenovaných mladých mužů- tazatelce dokonce ukázal fotografie. Oba ocenili téma bakalářské práce, protože i v současnosti vnímají diskriminaci homosexuality, a to hlavně v otázce adopce cizího

dítěte registrovanými páry, o které by oba v budoucnu, pokud by byla umožněna, uvažují. Tazatelka nikomu z dotazovaných neposkytovala nápovědu a nezaujímalá stanovisko, které by ovlivnilo jejich odpovědi.

Další výsledky a vazby (komparace dat)

U dílčí otázky, kolik správných odpovědí o problematice homosexuality označí oslovení respondenti, se dotazovaní výborně orientovali v pojmech týkajících se homosexuality. Správnou odpověď označili 901x z 1000 možných odpovědí. Nejméně správných odpovědí respondenti označili u otázky týkající se adopce cizího dítěte homosexuálními páry. U této odpovědi byla chybná odpověď označena 33x (33 %) ze 100 možných odpovědí.

U dílčí otázky, zda existuje rozdíl v toleranci jednotlivých věkových skupin oslovených respondentů vůči homosexuálním párům, se autorkou vyslovená domněnka, že čím jsou respondenti starší, jsou méně tolerantní k homosexuálům, se sice nepotvrdila, ale bylo zajímavé sledovat některé otázky s ohledem na věk. U otázky č. 7- čím je homosexualita způsobená, odpověď, že snahou být výstřední, byla označena 5x u nejstarší kategorie 65-75 let, což byla polovina označených odpovědí- celkem 10x. Také u otázky č. 8, zda je homosexualita projev lidské zvrácenosti a měla by být trestána, byla tato odpověď nejčastěji označována respondenty z nejstarší kategorie 65-75 let. Stalo se tak 18x z 19 označených odpovědí. Otázka č. 11, která se týkala doporučení, jak by měli homosexuálové žít, svědčí také o malé toleranci nejstarší věkové kategorie (65-75 let), protože 4x z 9 označila odpověď, že by se měli snažit o heterosexuální přizpůsobení a jediná označená odpověď, že by homosexuálové měli žít v pohlavní zdrženlivosti, byla také označena respondentkou z kategorie 65-75 let. Naopak nejmladší kategorie projevila největší toleranci v otázce č. 12, zda jim vadí homosexuální páry na veřejnosti, kdy z celkového počtu označených odpovědí 52 (52 %) bylo z nejmladší kategorie 34 (34 %). Také výsledky otázky č. 15, jak by dotazovaný přijal, že je jeho dítě homosexuální, vyzněly ve prospěch nejmladší kategorie, protože nejčastěji označila odpověď, že své dítě tolerují a sdělení by přijali bez problémů- 20x (20 %) ze všech 42 odpovědí. Zároveň u všech těchto respondentů, kteří označili odpověď, že by sdělení o homosexualitě svého dítěte přijali bez problémů, můžeme konstatovat, že zároveň označili i odpověď, že jim nevadí homosexuální páry na veřejnosti.

K dílčí otázce, kolik oslovených respondentů si myslí, že jsou jinak sexuálně orientované osoby v ČR diskriminovány, se nedokázalo vyslovit velké množství respondentů. Odpověď, že to nedokáže posoudit, označilo 44 (44 %) respondentů.

U dílčí otázky, kolik oslovených respondentů souhlasí s možností homosexuálních párů adoptovat cizí dítě, bylo zjištěno, že pro adopci je 75 (75 %) respondentů. Nejčastější důvod volby této možnosti je, že dítě bude vychovááno s láskou a nebude žít v dětském domově. Proti adopci se vyjádřilo 25 (25 %). Nejčastěji označovaný důvod proti je, že dítěti budou chybět vzory.

Autorku práce také zajímalo, zda má na názor na homosexualitu vliv, zda dotazovaný zná osobně homosexuálního jedince. Z celkového počtu 100 respondentů označilo 79 (79 %), že homosexuálního jedince zná. Ve svém okolí 13 (13 %) respondentů nezná žádného homosexuálního jedince. 8 (8 %) dotazovaných si není jistých. Porovnáním dotazníků bylo zjištěno, že ti, kdo osobně znají homosexuálního jedince, jsou zároveň tolerantnější. V otázce č. 11 odpovídají, že homosexuálové mají žít tak, jak sami cítí, nevadí jim homosexuální páry na veřejnosti (otázka č. 12), nevadilo by jim bydlet v jednom bytě s homosexuálem (otázka č. 14), sdělení o homosexualitě jejich dítěte by přijali bez problémů (otázka č. 15), přijali by účast na pochodu Prag Praid (otázka č. 16), souhlasí s uzavíráním registrovaného partnerství (otázka č. 18) i adopcí cizího dítěte registrovanými páry (otázka č. 19).

Dále autorka zjišťovala, kdo dotazovaného v názoru na homosexualitu ovlivnil. Respondenti měli možnost vybrat tři odpovědi z nabízených sedmi možností. Celkem bylo vybráno 137 odpovědí. Výsledky: 5 (3,6 %) respondentů uvedlo, že ho v názoru na homosexualitu ovlivnila církev nebo náboženská organizace, 16 (11,7 %) respondentů uvedlo, že ho ovlivnili rodiče nebo příbuzní, 12 (8,8 %) respondentů uvedlo, že ho ovlivnila škola nebo učitelé, 15 (11 %) respondentů uvedlo ovlivnění televizí nebo médií, 20 (14,6 %) respondentů uvedlo, že je ovlivnili kamarádi, 68 (49,6%) dotázaných uvedlo, že je nikdo neovlivnil a 1 (0,7 %) zvolil jinou možnost a ta zněla, že byl ovlivněn osobní zkušeností z okruhu svých známých. Zde bych ráda okomentovala svůj postřeh, že mě překvapilo, kolik dotazovaných si neuvědomuje, že vše, co je obklopuje, každého nějakým způsobem ovlivňuje. U respondentů, kteří uvedli, že byli ovlivněni církví nebo

náboženskou organizací, bylo v jimi vyplněných dotaznících zjištěno, že by homosexuálním jedincům doporučili, aby se snažili o život v pohlavní zdrženlivosti nebo heterosexuální přizpůsobení. Zároveň jim vadí homosexuální páry na veřejnosti a vadilo by jim bydlet v jednom bytě s homosexuálem. V případě, že by jim jejich dítě oznámilo, že je homosexuál, by se s tím snažili smířit, ale byli by zklamáni, účast na pochodu Prag Praid by nepřijali, nesouhlasí s registrovaným partnerstvím, ani adoptí dětí registrovanými homosexuálními páry. U této možnosti uvedli, že by dětem chyběly vzory, že náboženství nepřipouští tuto možnost a že by se děti posmívali. U otázky, čím je homosexualita způsobená, uvádí snahu být výstřední.

2.6 Závěr praktické části bakalářské práce

Dílčím cílem č. 1 bylo zjistit, počet správných odpovědí o problematice homosexuality u oslovených respondentů. Vyhodnocení 10 otázek, které byly zaměřeny na vědomosti dotazovaných, se podařilo odhalit, že oslovení respondenti označili 901x (90,1 %) správnou odpověď z 1000 možných správných odpovědí. Stejně tak vyhodnocením vědomostních otázek u jednotlivců, kdy autorka práce stanovila, že dobré znalosti měl respondent, u něhož v dotazníku byly přípustné maximálně 2 chybně označené odpovědi z 10 vědomostních otázek. Vyhodnocením stanoveného limitu bylo zjištěno, že celkem 90 respondentů ze 100 má dobré znalosti tématiky týkající se homosexuality. Díky těmto zjištěním lze konstatovat, že česká společnost ve věku od 25 do 75 let v okrese Nymburk má dobré znalosti faktů o tématice homosexuality.

Dílčí cíl č. 2, kde autorka práce zjišťovala, zda existuje rozdíl v toleranci jednotlivých věkových skupin oslovených respondentů vůči homosexuálním párům. Zde autorka na základě vyhodnocení 7 otázek týkajících se tolerantního přístupu vůči homosexuálům zjistila, že vyšší míru tolerance projevila nejmladší kategorie ve věku od 25 do 35 let. O této věkové kategorii z historického hlediska můžeme konstatovat, že již vyrůstala v demokratické společnosti, kdy po sametové revoluci (1989) došlo k otevřené diskuzi o otázce homosexuality. V roce 1990 došlo k vypuštění § 244 o pohlavním styku s osobou téhož pohlaví. Homosexuální chování přestalo být trestné a také ve vzdělávání se mládež dovídá o biologické podmíněnosti této sexuální orientace a otevřeně se o ní hovoří. Ostatní dvě kategorie ve věku 45-55 let a 65-75 let, které vyrůstaly za totality, se výrazně

v názorech neodlišovaly. V 7 otázkách týkajících se tolerantního přístupu odpovídalo v kategorii 25-35 let 35 respondentů, v kategorii 45-55 let 40 respondentů a v kategorii 65-75 let 25 respondentů. Odpovědi, které jednoznačně vyjadřují tolerantní přístup, byly v kategorii 25-35 let označeny celkem 175x (71,5 %) z 245 možných odpovědí, v kategorii 45-55 let 169x (60,4 %) z 280 možných odpovědí a v kategorii 65-75 let 106x (60,6 %) ze 175 možných odpovědí. Autorkou vyslovená domněnka, že tolerance jednotlivých věkových skupin oslovených respondentů vůči homosexuálním párům je nepřímo úměrná jejich věku (s přibývajícím věkem oslovených respondentů klesá tolerance vůči homosexuálním párům) se potvrdila u otázky č. 11, 12, 18 a 19. Je možné, že tolerance může být subjektivní pouze v dotazníku. Respondenti mají dobré znalosti faktů o homosexualitě a vědí, jak se očekává, že budou odpovídat. V reálném životě ale může být jejich přístup jiný, méně tolerantní.

Dílčí cíl č. 3 zjišťoval, kolik oslovených respondentů si myslí, že jsou jinak sexuálně orientované osoby v ČR diskriminovány. Zde autorka zjistila, že pouze 32x byla respondenty označena odpověď, že diskriminovány nejsou. 68x byla respondenty označena možnost, že diskriminováni jsou- nebo že respondent nedokáže posoudit, zda tomu tak je. Toto vysoké číslo dokazuje, že otázka homosexuality zůstává i nadále otevřenou otázkou, na kterou by se rozhodně nemělo zapomínat. Dlouho vžitých předsudků se společnost zbavuje velice těžko a mnoho dotazovaných si to dobře uvědomuje.

Dílčím cílem č. 4 bylo nalézt odpověď na otázku, kolik oslovených respondentů souhlasí s možností homosexuálních párů adoptovat cizí dítě. S adopcí cizího dítěte homosexuálními páry souhlasí 75 (75 %) respondentů a nesouhlasí 25 (25 %). Zde si velká část dotazovaných je vědoma, jak záslužné je postarat se o děti, které ztratily rodiče nebo o ně nikdo z příbuzných nemá zájem. Sice dotazníkové šetření probíhalo pouze ve vybraném regionu ČR, ale je možné, že se již přiblížila doba, kdy by bylo vhodné tuto otázku položit české společnosti celoplošně. Naděje na plnohodnotný život by vysvitla nejen homosexuálům, ale hlavně opuštěným dětem, které vyrůstají bez lásky a rodinného zázemí.

Z výsledků praktické části vyplývá, že jak znalosti, tak i tolerance české společnosti ve věku od 25 do 75 let v okrese Nymburk je na velké úrovni. Nicméně existují slabiny, které

by bylo možné vhodným působením odstranit. Homosexuální hrdinové- ve filmové tvorbě, většinou ve vedlejších rolích, často reprezentují představitele, kteří jsou terčem posměchu díky zženštilému chování. Zfilmováním příběhu homosexuálního jedince, jeho prožívání svého coming outu, hledání pochopení společnosti, životního uplatnění a třeba i naplnění lásky a partnerského života by mohlo být přínosné jak pro homosexuály, tak i pro méně tolerantní jedince. V současné době se ve vzdělávání otázka homosexuality řeší již od základní školy a není tabu nikde ve školství, což je velice přínosné. Vzdělaný člověk chápe důvody homosexuálního chování, a je proto také tolerantnější. Jak ukázala tato práce mladší generace je tohoto konstatování důkazem. Starší generace, která má vžitě některé předsudky, by mohla být s problematikou homosexuality seznamována pomocí letáků, které by byly dostupné například v čekárnách u lékařů. Také krátké šoty mezi televizními pořady by nebyly od věci. Dnešní společnost je velice konzumní. Zdroj informací hledá v různých médiích a televize je médiem nejsledovanějším. Mnoho úspěšných českých homosexuálů se ke své orientaci přiznalo, otevřeně se k ní hlásí a vystupuje v diskusních pořadech, čímž pomáhá k větší toleranci homosexuálních jedinců. Pořadů, kde vystupují homosexuální jedinci, kde se o jejich životě, práci i úspěších lidé dovídají, by v žádném případě nemělo ubývat.

Závěr

V teoretické části autorka vymezila fakta o homosexualitě. Na vybraných historických meznících přiblížila, jak společnost přistupovala, respektive, jak přistupuje k homosexuálnímu chování od doby prehistorické až do doby současné. Autorka se předně soustředila na složitou cestu k emancipaci homosexuality. Hlavním cílem mapování okolností okolo tohoto problému se stalo české území, kdy její pozornost byla soustředěna zejména na dobu po sametové revoluci, kdy došlo k největším pokrokům, co se týká zmiňované emancipace homosexuality. Za značný úspěch v přístupu k homosexualitě lze jednoznačně označit přijetí zákona o registrovaném partnerství z roku 2006. Aby ovšem došlo k úplné emancipaci homosexuality, je ještě nutné udělat některé důležité kroky. Nejaktuálnějším problémem v současnosti se ukazuje touha homosexuálních jedinců vychovávat společně potomky.

V praktické části se autorce podařilo vyhodnotit stanovené dílčí cíle výzkumu. Bakalářská práce prokázala dobré znalosti české společnosti o homosexualitě ve vybraném regionu České republiky. Zároveň byla dokázána vysoká míra tolerance homosexuality v tomto regionu, kterým byl okres Nymburk. Vzhledem k tomu, že česká společnost ušla již od roku 1989, kdy proběhla sametová revoluce, značnou část cesty, tak se lidé během těchto let naučili být tolerantní k různým projevům lidského chování. Také chování k homosexuálům, je již mnohem vstřícnější, než bývalo dříve. Občané České republiky díky informovanosti v oblasti sexuálního chování ustupují od předsudků a své názory formulují na základě znalostí a vědeckých poznatků. Generace, které se narodily do demokratické společnosti a které se vzdělávaly a vzdělávají v demokratickém školství, přistupují k homosexuálním jedincům mnohem tolerantněji než generace starší ovlivněné mlčením o faktech, zatajováním skutečností a předsudky doby minulé. Úspěch přijetí zákona o registrovaném partnerství, by měl být ještě doplněn dořešením otázky adopce cizího dítěte homosexuálními registrovanými páry. Jak dokazuje tato práce, velká část společnosti v okrese Nymburk, schvaluje adopci cizího dítěte registrovanými homosexuálními páry. Autorka práce si dovolila vyslovit názor, že již možná přichází vhodná chvíle na to, položit tuto otázku celé společnosti. Pokud by adopce byla uzákoněná,

byl by to další krok k úplné emancipaci homosexuality. Důvodů k tomuto kroku je spousta. A podle autorky je to krok správným směrem.

Seznam použitých informačních zdrojů

FREUND, Kurt. 1962. *Homosexualita u muže*. Praha.

HIML, Pavel, Jan SEIDL a Franz SCHINDLER. 2013. *"Miluji tvory svého pohlaví": homosexualita v dějinách a společnosti českých zemí*. Praha: Argo. Každodenní život. ISBN 9788025708767.

HRUŠÁKOVÁ, Milana. 2009. *Zákon o rodině; Zákon o registrovaném partnerství: komentář*. 4. vyd. Praha: C.H. Beck. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-061-4.

NENADÁL, Radoslav. 2000. *Rakvařova dcera*. Praha: Paseka. ISBN 80-7185-153-1.

PUTNA, Martin C. 2013. *Homosexualita v dějinách české kultury*. Vyd. 2. Praha: Academia. Historie. ISBN 978-80-200-2293-6.

SEIDL, Jan. 2012. *Od žaláře k oltáři: emancipace homosexuality v českých zemích od roku 1867 do současnosti*. Brno: Host. ISBN 9788072945856.

SEIDL, Jan. 2014. *Teplá Praha: průvodce po queer historii hlavního města 1380-2000*. Brno: Černé pole. ISBN 978-80-260-6547-0.

SPENCER, Colin. 1999. *Dějiny homosexuality*. Bratislava: Slovart. ISBN 8071453021.

UZEL, Radim. 2006. *Sexuální výchova*. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí. ISBN 8086991695.

VOKURKA, Martin. 2002. *Velký lékařský slovník*. Praha: Maxdorf. 923 s. ISBN 80-85912-70-8.

WEISS, Petr a ZVĚŘINA, Jaroslav. 2001. *Sexuální chování v ČR- situace a trendy*. 1. vyd. Praha: Portál. 159 s. ISBN 80-7178-558-X.

WEISS, Petr. 2010. *Sexuologie*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-2492-8.

ZEMKOVÁ, Pavla. 2001. *Nástin sexuologie*. Praha: MANUS. ISBN 809023187X.

ZVĚŘINA, Jaroslav. 2012. *Lékařská sexuologie*. Praha: Karolinum. Učební texty Univerzity Karlovy v Praze. ISBN 978-80-246-2049-7.

ZVĚŘINA, Jaroslav. 2003. *Sexuologie (nejen) pro lékaře*. Brno: CERM. ISBN 8072042645.

Seznam příloh

Příloha 1: Ukázka nevyplněného dotazníku

Příloha 1: Ukázka vyplněného dotazníku

Příloha 1: Ukázka nevyplněného dotazníku

Dotazník: *Názory české společnosti na homosexualitu a registrované partnerství v okrese Nymburk*

Dobrý den,

jmenuji se Olga Eliášová a jsem studentkou bakalářského studijního oboru Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy v Praze.

Chtěla bych Vás požádat o vyplnění mého dotazníku, který poslouží jako podklad pro mou Bakalářskou práci na téma „Znalosti a názory české společnosti na homosexualitu a registrované partnerství v okrese Nymburk“. Prosím o co nejpřesnější a pravdivé vyplnění dotazníku. Účast ve výzkumu je anonymní a dobrovolná.

Předem děkuji za spolupráci!

<i>Jste:</i>	☐ muž	☐ žena	
<i>Vaše bydliště je v okrese Nymburk?</i>	☐ ano	☐ ne	
<i>Věková kategorie:</i>	☐ 25- 35	☐ 45- 55	☐ 65- 75

Pokud není Vaše bydliště v okrese Nymburk nebo Váš věk neodpovídá jedné věkové kategorii, dále nevyplňujte.

Otázky:

1. *Homosexualita označuje sexuální orientaci na osoby stejného pohlaví?*
 ano
 ne
2. *Homosexuál je pohlavně přitahován a vzrušován jedinci stejného pohlaví jako je on sám?*

ano

ne

3. *„Lesbička“ je označení pro homosexuální ženu?*

ano

ne

4. *„Gay“ je označení pro homosexuálního muže?*

ano

ne

5. *Homosexualita patří mezi sexuální nemoci?*

ano

ne

6. *Homosexualitu lze vyléčit?*

ano

ne

7. *Homosexualita je způsobená?*

vrozenou dispozicí

zkušeností z dětství

snahou být výstřední

jiná možnost- jaká?

8. *Homosexualita je projev lidské zvrácenosti a měla by být trestána?*

ano

ne

9. *Mohou v České republice homosexuální jedinci uzavírat registrované partnerství?*

ano

- ne

10. *Je v České republice možná adopce cizího dítěte registrovanými homosexuálními páry?*

- ano
- ne

11. *Homosexuální lidé by se měli snažit o život?*

- v pohlavní zdrženlivosti
- snažit se o heterosexuální přizpůsobení
- jak sami cítí

12. *Vadí Vám homosexuální páry na veřejnosti? (vyberte jednu možnost)*

- ano
- ne
- nemám zkušenost
- podle toho, zda se jedná o muže nebo o ženy
- nevadí, ale vadí mi veřejné projevy fyzické náklonnosti
- nedokážu posoudit
- jiná možnost (uveďte)

.....
.....

13. *Znáte někoho z okolí, kdo je homosexuální?*

- ano
- ne
- nevím, nejsem si jistý/jistá

14. *Byl by pro Vás problém bydlet v jednom bytě s homosexuálem?*

- ano

- ne

15. *Jak byste přijal/a sdělení, že je Vaše dítě homosexuální?*

- své dítě toleruji, toto sdělení bych přijal/ přijala bych to bez problémů
- snažil/ snažila bych se, s tímto sdělením smířit, ale byl/ byla bych zklamaný/ zklamaná
- přerušil/ přerušila bych s ním styky

16. *Přijal/a byste pozvání účastnit se pochodu Prag Praid?*

- ano
- ne (vysvětlete proč?)

.....

.....

.....

.....

- nevím, o co jde

17. *Myslíte si, že jsou homosexuální páry v ČR diskriminovány?*

- ano (uveďte v čem a jak?)

.....

.....

.....

- ne
- nedokážu posoudit

18. *Souhlasíte s tím, že homosexuálové mohou uzavírat registrované partnerství?*

- ano (zdůvodněte)

.....

.....

- ne (zdůvodněte)

.....
19. *Souhlasíte s tím, že registrované homosexuální páry mohou adoptovat cizí dítě?*
(vyberte ano nebo ne a u vybrané možnosti zaškrtněte, proč jste vybral / vybrala zrovna ji)

- ano (vyberte možnosti, které Vás vedou k této odpovědi)
- dítě, které by žilo v dětském domově, bude mít zázemí
 - dítě bude vychovááno s láskou
 - o tyto děti se nemusí starat stát
 - měli by mít možnost mít děti, aby nebyli diskriminováni
 - jiné (tyto důvody uveďte)
-
.....

- ne (vyberte možnosti, které Vás vedou k této odpovědi)
- dítěti se budou posmívat
 - dítěti budou chybět vzory (podle toho, jaké pohlaví v rodině chybí)
 - náboženství nepřipouští tuto možnost
 - jiné (tyto důvody uveďte)
-
.....

20. *Kdo měl vliv na Váš názor na homosexualitu? (vyberte maximálně tři možnosti)*

- církev, náboženská organizace
- rodiče, příbuzní
- škola, učitelé
- televize, média
- kamarádi
- nikdo mě neovlivnil
- jiná možnost- jaká?

Děkuji za čas, který jste strávil/ strávila vyplňováním dotazníku!

Příloha 2: Ukázka vyplněného dotazníku

Dotazník: *Názory české společnosti na homosexualitu a registrované partnerství v okrese Nymburk*

Dobrý den,

jmenuji se Olga Eliášová a jsem studentkou bakalářského studijního oboru Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy v Praze.

Chtěla bych Vás požádat o vyplnění mého dotazníku, který poslouží jako podklad pro mou Bakalářskou práci na téma „Znalosti a názory české společnosti na homosexualitu a registrované partnerství v okrese Nymburk“. Prosím o co nejpřesnější a pravdivé vyplnění dotazníku. Účast ve výzkumu je anonymní a dobrovolná.

Předem děkuji za spolupráci!

<i>Jste:</i>	☒ muž	☐ žena	
<i>Vaše bydliště je v okrese Nymburk?</i>	☒ ano	☐ ne	
<i>Věková kategorie:</i>	☒ 25- 35	☐ 45- 55	☐ 65- 75

Pokud není Vaše bydliště v okrese Nymburk nebo Váš věk neodpovídá jedné věkové kategorii, dále nevyplňujte.

Otázky:

1. *Homosexualita označuje sexuální orientaci na osoby stejného pohlaví?*

- ano
 ne

2. *Homosexuál je pohlavně přitahován a vzrušován jedinci stejného pohlaví jako je on sám?*

- ano
 ne

3. *„Lesbička“ je označení pro homosexuální ženu?*

- ano
 ne

4. *„Gay“ je označení pro homosexuálního muže?*

- ano
 ne

5. *Homosexualita patří mezi sexuální nemoci?*

- ano
 ne

6. *Homosexualitu lze vyléčit?*

- ano
- ne

7. *Homosexualita je způsobená?*

- vrozenou dispozicí
 - zkušeností z dětství
 - snahou být výstřední
 - jiná možnost- jaká?
-

8. *Homosexualita je projev lidské zvrácenosti a měla by být trestána?*

- ano
- ne

9. *Mohou v České republice homosexuální jedinci uzavírat registrované partnerství?*

- ano
- ne

10. *Je v České republice možná adopce cizího dítěte registrovanými homosexuálními páry?*

- ano
- ne

11. *Homosexuální lidé by se měli snažit o život?*

- v pohlavní zdrženlivosti
- snažit se o heterosexuální přizpůsobení
- jak sami cítí

12. *Vadí Vám homosexuální páry na veřejnosti? (vyberte jednu možnost)*

- ano
- ne
- nemám zkušenost
- podle toho, zda se jedná o muže nebo o ženy
- nevadí, ale vadí mi veřejné projevy fyzické náklonnosti
- nedokážu posoudit
- jiná možnost (uveďte)
-
-

13. Znáte někoho z okolí, kdo je homosexuální?

- ano
 ne
 nevím, nejsem si jistý/jistá

14. Byl by pro Vás problém bydlet v jednom bytě s homosexuálem?

- ano
 ne

15. Jak byste přijal/a sdělení, že je Vaše dítě homosexuální?

- své dítě toleruji, toto sdělení bych přijal/ přijala bych to bez problémů
 snažil/ snažila bych se, s tímto sdělením smířit, ale byl/ byla bych zklamaný/ zklamaná
 přerušil/ přerušila bych s ním styky

16. Přijal/a byste pozvání účastnit se pochodu Prag Praid?

- ano
 ne (vysvětlete proč?)

.....
.....
.....
.....

- nevím, o co jde

17. Myslíte si, že jsou homosexuální páry v ČR diskriminovány?

- ano (uveďte v čem a jak?)

.....
nemohou adoptovat děti
.....

- ne
 nedokážu posoudit

18. Souhlasíte s tím, že homosexuálové mohou uzavírat registrované partnerství?

- ano (zdůvodněte)

.....
informace v nemocnici
majete
.....

- ne (zdůvodněte)

.....
.....

19. Souhlasíte s tím, že registrované homosexuální páry mohou adoptovat cizí dítě?

(vyberte ano nebo ne a u vybrané možnosti zaškrtněte, proč jste vybral / vybrala zrovna ji)

- ano (vyberte možnosti, které Vás vedou k této odpovědi)
- dítě, které by žilo v dětském domově, bude mít zázemí
- dítě bude vychováváno s láskou
- o tyto děti se nemusí starat stát
- měli by mít možnost mít děti, aby nebyli diskriminováni
- jiné (tyto důvody uveďte)
.....*můžou dítě neopodstatně*.....
.....
.....
- ne (vyberte možnosti, které Vás vedou k této odpovědi)
- dítěti se budou posmívat
- dítěti budou chybět vzory (podle toho, jaké pohlaví v rodině chybí)
- náboženství nepřipouští tuto možnost
- jiné (tyto důvody uveďte)
.....
.....

20. Kdo měl vliv na Váš názor na homosexualitu? (vyberte maximálně tři možnosti)

- církev, náboženská organizace
- rodiče, příbuzní
- škola, učitelé
- televize, média
- kamarádi
- nikdo mě neovlivnil
- jiná možnost- jaká?
.....
.....
.....

Děkuji za čas, který jste strávil/ strávila vyplňováním dotazníku!